

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav translatologie

Bakalářská práce

Markéta Grohová

Komentovaný překlad: Remnick, David. *Reporting*. Knopf Doubleday Publishing Group, 2007, str. 33-47.

Translation with Commentary: Remnick, David. *Reporting*. Knopf Doubleday Publishing Group, 2007, pp. 33-47.

Praha 2021

Vedoucí práce: PhDr. David Mraček, Ph.D.

Zadání

Zadaný text přeložte do češtiny a svůj překlad doprovodte překladatelským komentářem v rozsahu min. 20 normostran. Komentář je formalizovaným záznamem překladatelské analýzy, která by měla překladu předcházet: v jeho rámci celkově charakterizujte výchozí text, uveďte, s jakým cílem a jakou funkcí byl napsán a jaké lexikální, syntaktické a další prostředky autor volí k dosažení svého záměru. Dále uvažujte o nové, české komunikační situaci překladu. Vysvětlete, zda budou funkce a cíl textu a v závislosti na nich styl v této nové komunikační situaci vašeho překladu nějak pozměněné, nebo zůstanou beze změny (zaměřte se zejména na rozdíly v presupozicích u původního a předpokládaného českého čtenáře). Dále popište, na jaké problémy jste v překladu narazila, a zdůvodněte použité překladatelské postupy a nezbytné posuny, které jste v překladu provedla na úrovni lexika, syntaxe a celkově v rovině stylistické. Postupujte přitom od celkové koncepce svého překladu k dílčím řešením. Citovaná vlastní řešení, kterými budete dokládat použití uváděných postupů, opatřete odkazy ke stránkám překladu i originálu. Komentář opatřete na závěr bibliografickým soupisem použitých primárních i sekundárních zdrojů, včetně internetových. Dodržte formální náležitosti stanovené pravidly pro organizaci studia na FF UK.

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Davidu Mračkovi, Ph.D., za vedení práce, podnětné připomínky a cenné rady. Rovněž bych ráda poděkovala MgA. Robertu Michaelu Baughovi, BA a Alex Braslavsky, BA, kteří mi jako rodilí mluvčí pomohli porozumět některým komplikovanějším pasážím. Děkuji také své rodině a přátelům za jejich podporu.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 2. srpna 2021

Markéta Grohová

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je přeložit vybraný úsek z knihy *Reporting* od Davida Remnicka. Vybraný úsek se zabývá životem Katharine Grahamové a dobou, kdy působila jako vydavatelka deníku *The Washington Post*. Součástí práce je komentář, který zahrnuje analýzu výchozího textu, popis zvolené překladatelské metody, analýzu překladatelských problémů a typologii použitých překladatelských postupů a posunů.

Klíčová slova

překlad, překladatelská analýza, překladatelské problémy, překladatelské posuny, Katharine Graham, The Washington Post

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to translate a selected part from *Reporting* by David Remnick. The selected part focuses on the personal life of Katharine Graham and her role as the publisher of *The Washington Post*. The commentary consists of a translation analysis of the source text, the description of the selected translation method, the translation problems analysis and the typology of translation procedures and shifts applied.

Keywords

translation, translation analysis, translation problems, translation shifts, Katharine Graham, The Washington Post

ÚVOD	6
1 PŘEKLAD.....	7
2 KOMENTÁŘ	23
2.1 PROFIL CÍLOVÉHO TEXTU.....	23
2.2 PŘEKLADATELSKÁ ANALÝZA VÝCHOZÍHO TEXTU.....	26
2.2.1 <i>Vnětextové faktory</i>	26
2.2.2 <i>Vnitrotextové faktory</i>	29
2.2.3 <i>Funkce výchozího textu a stylistické zařazení</i>	33
2.3 PŘEKLADATELSKÁ METODA	36
2.4 PŘEKLADATELSKÉ PROBLÉMY A JEJICH ŘEŠENÍ	37
2.4.1 <i>Syntaktická a morfologická rovina</i>	37
2.4.2 <i>Lexikální rovina</i>	42
2.4.3 <i>Pragmatická rovina</i>	48
2.4.4 <i>Další překladatelské problémy</i>	54
ZÁVĚR.....	57
BIBLIOGRAFIE	58
PŘÍLOHA 1. – VÝCHOZÍ TEXT	61

Úvod

Předmětem této bakalářské práce je překlad vybraných úseků z knihy *Reporting*, jejímž autorem je známý novinář a současný šéfredaktor týdeníku *The New Yorker* David Remnick. Kniha je výběrem z článků, které Remnick v průběhu své kariéry reálně publikoval v různých periodikách. Ve své práci budu překládat článek s názvem *Mrs. Graham*, v němž se Remnick snaží čtenáři blíže představit Katharine Grahamovou, jednu z nejvýznamnějších osobností americké žurnalistiky. Grahamová stála v čele deníku *The Washington Post* a její jméno nejčastěji zaznívá v souvislosti s kauzou Pentagonových dokumentů či aférou Watergate. V mnou překládané části se ale autor snaží čtenáři spíše poskytnout vhled do osobního života Grahamové a zároveň detailně popsat úskalí a překážky, kterým musela jako vydavatelka novin čelit. Remnick v textu bohatě čerpá z její autobiografie *Personal History*¹ a často z ní i přímo cituje. Kromě těchto informací pak autor v úvodu textu seznamuje čtenáře se svou osobní zkušeností s Katharine Grahamovou.

Práce je rozdělena do dvou částí. První část tvoří překlad samotného článku, který jsem v rámci zadání bakalářské práce byla nucena zkrátit. Epilog, který je součástí článku, jsem se rozhodla v překladu ponechat. Druhou část tvoří komentář, kde nejprve provedu překladatelskou analýzu výchozího textu. Poté na základě mnou zvolené překladatelské metody vytvořím typologii nejčastějších překladatelských problémů a popíšu, k jakým překladatelským posunům při jejich řešení došlo.

Tento text jsem si vybrala kvůli jeho přirozené čtivosti. Autor v něm skvěle pracuje s jazykem – využívá různých rejstříků, vytváří slovní hříčky či složitá obrazná pojmenování. Líbilo se mi i jeho využití citací z autobiografie Grahamové. Zároveň se tento text zabývá velmi zajímavou osobností z oblasti žurnalistiky, o které se toho v českém kontextu moc neví. Předpokládala jsem ale, že aféra Watergate je poměrně známá i u nás, a článek o osobě, která pomohla skandál odhalit, by tak pro českého příjemce mohl být velmi přínosný. Cílem mé práce tedy bylo hypotetického českého čtenáře obohatit o nové znalosti a Katharine Grahamovou u nás uvést do širšího povědomí. Zároveň jsem chtěla podnítit zájem o publikaci celé Remnickovy knihy.

¹ GRAHAM, Katharine. *Personal History*. London: Hachette UK, 2018.

1 Překlad

Paní Grahamová

Když jsem byl ještě mladý a nezkušený reportér, málem jsem zavinil smrt ženy, která v boji za pravdu sjednotila americká liberální média. Psal se rok 1988 a já byl jako novinář deníku *The Washington Post* (dále jen *Post*, pozn. překl.) čerstvě přeřazen na naši moskevskou pobočku. Během jinak rušného jara, kdy novináři nevěděli, o čem psát dřív, v době, kdy se každé zakašlání z Kremlu dostávalo na titulní strany, byla totiž *Postu* a jeho sesterskému týdeníku *Newsweek* přislíbena skutečná lahůdka – rozhovor s prvním mužem komunistické strany. První žena Washington Post Company Katharine Grahamová měla s mnoha redaktory brzy přiletět do Moskvy a rozhovor udělat.

To nebyla právě dobrá zpráva. Člověk slyšával, že taková událost bývá často velmi ošemetná. Paní Grahamová – které nikdo neřekl jinak, a to ani tehdy, když jsme si povídali mezi sebou a ona nebyla nadohled – sice nelétala soukromým trykáčem, ale do třídy Economy jsme ji také posadit nemohli. Bylo třeba vše řádně připravit. Jakékoli pochybení totiž mělo nedozírné následky. O tom, jak se dopisovatelé dokázali, či nedokázali popasovat s návštěvou královny redakce, kolovala celá řada historek. Jedna vyprávěla o zpravodaji *Postu* v Latinské Americe, který týdny dopředu procestoval celý kontinent od Caracasu na severu po Ohňovou zemi na jihu, aby zajistil hotelová apartmá, kadeřníky a domluvil rozhovory s předními představiteli jednotlivých zemí. Jemu se to podařilo na výbornou. Pak tu ale také byla jedna o jistém africkém korespondentovi, který svou kariéru dokonale pohřbil tím, když se rozhodl zorganizovat ranní let balonem nad rezervací Masai Mara. Ve chvíli, kdy se nad savanou zableskly první sluneční paprsky a balon stoupal nad stádo pasoucích se žiraf, se paní Grahamová údajně otočila na dotyčného zpravodaje a za použití výrazů ne právě vhodných pro dámu zavrčela: „Víte, nejela jsem takovou dálku, abych objížděla podělaný turistický atrakce.“ Říkalo se, že skončil v rubrice věnované jídlu, kde testoval recepty. Možné to bylo. My v Moskvě jsme neměli čas ani možnosti, abychom si tyto zkazky ověřili. Nikdo z nás ale nechtěl strávit zbytek kariéry tím, že bude ochutnávat fazole.

Podobně jako u královské návštěvy bylo třeba vyřešit řadu organizačních problémů. Jelikož jsem byl v redakci služebně nejmladší, dostal jsem za úkol najít kadeřnici. Řekl bych, že si tehdy lidé v Moskvě nežili špatně, avšak dovolil bych si poznamenat, že spíše než abych sehnal kadeřnici, jsem si jednu musel vyčarovat. Na jednom velvyslanectví jsem našel mladou ženu, o které se šušovalo, že vlastní fén a kartáč

na vlasy. Po telefonu jsem jí vysvětlil situaci. S velkou vážností, jako bychom vyjednávali podmínky nějaké veledůležité mírové smlouvy, jsem jí poté předal Vogue doplněný o přesné pokyny, fotografii paní Grahamové a sto dolarů.

„Platí,“ odpověděla. To byl můj hlavní podíl na rozhovoru s generálním tajemníkem komunistické strany. V domluvený den jsem na sebe hodil svůj pěkný, modrý oblek, nastartoval jsem firemní Volvo a „kadeřnici“ jsem pyšně odvezl do apartmá paní Grahamové v hotelu Nacional. Rozhovor podle všeho proběhl dobře. Deník *Pravda* ho otiskl hned další den společně s fotografií. Paní Grahamová na ní měla vlasy obratně upravené do objemného účesu a podle mě jí to velmi slušelo. Měl jsem pocit, že přepisuji dějiny.

O pár dní později jsem dostal za úkol jí a její blízké přítelkyni Meg Greenfieldové, která byla zodpovědná za úvodní slovo *Postu*, ukázat Petrohrad (tehdy ještě Leningrad). Po vzoru mého úspěšného kolegy v Latinské Americe jsem se tak pokusil každou minutu těch dvou dní naplánovat do nejmenšího detailu. Vybrat zábavu pro první večer – představení baletního souboru Kirovova divadla, dnes Mariinského divadla – bylo jednoduché. Další večer jsem pak zvolil oblíbenou a lacinou možnost – cirkus. Nezdálo se, že by paní Grahamové vadily špinavé lavičky nebo až trapně směšní klauni. Byla v dobré náladě. Od rozhovoru hýřila sebevědomím. Generální tajemník totiž „odhalil“ své plány pro společnou americko-sovětskou misi na Mars a náš deník o tom měl psát jako první. V jednu chvíli chtěla paní Grahamová zmrzlinu. Dostala ji. O přestávce pak ale vypadala, že už toho má pro dnešek dost. Když začali do manéže přivážet ohromné klece a sítě, Grahamová zavelela: „Myslím, že už bychom měli jít.“

Zpanikařil jsem. Řidič limuzíny dostal – společně s tučným úplatkem – velmi jasné instrukce, aby pro všechny případy počkal venku. Tohle ale bylo Rusko, a tak jsem si nemohl být vůbec jistý tím, že peníze nyní neprolévá hrdlem v nějakém místním baru. „Můžeme samozřejmě odejít už teď,“ odvážil jsem se namítnout, „ale v druhé části vystupují opravdu skvělá zvířata.“ A jal jsem se popisovat medvěda Míšu, který uměl jezdit na bruslích a hrát hokej.

Paní Grahamová zamrkala a prohlásila: „Myslím, že bychom už opravdu měli jít.“

Když jsem se ale i s dámami vydal ke schodům, zdejší uvaděčka – bábuška obřích rozměrů – se na mě nesmlouvavě podívala a řekla: „Nělzja.“ Není to možné. Nemůžete odejít.

Obvykle se nedoporučuje a zpravidla ani není možné zkřížit cestu sovětské obryni, já měl ale jasno. V hlavě jsem viděl toho nešťastného mladíka, jak letí v balonu vysoko nad savanou a postupně odplouvá do novinářského zapomnění, a tak jsem udělal to, čeho by se u bábušky jen tak někdo neodvážil. Nenechal jsem se odbýt. Potom jsem lhal. Řekl jsem jí, že je tahle žena, tahle velmi důležitá žena, vážně nemocná a potřebuje okamžitou lékařskou pomoc. To bábušku obměkčilo.

„Tak si ale pospěšte,“ řekla. Všude okolo se ozýval hlasitý řev kočkovitých šelem a malých dětí.

Se mnou v čele jsme všichni tři sešli dolů po plošině a minuli jsme jakousi větší bednu s otvory. Já i Meg Greenfieldová jsme kolem ní prošli bez problémů. Když se ale u bedny ocitla paní Grahamová, vynořila se z ní zničehonic obrovská tlapa a začala se natahovat po lýtku nicnetušící majitelky Washington Post Company.

Dodnes nevím, co to bylo za bestii – jestli leopard, puma nebo jaguár – ale stále vidím její drápy jen pár čísel od nohou mé šéfky a jejích punčoch. Paní Grahamová si pak zvířete a toho, jak blízko ní je, také všimla a rychle se rozběhla směrem k východu.

Alespoň to auto na nás venku čekalo a řidič byl střízlivý. Ale k čemu to bylo dobré, ptal jsem se sám sebe. Přeloží mě zpátky do Washingtonu. Budu rád, když budu moct psát o středoškolském softbalu v nějakém zapadákově.

Pak se ale paní Grahamová začala smát, až celá zčervenala. „Panebože!“ řekla, zatímco si špičkami prstů zakrývala své perly. „To teda bylo něco. Málem jsem to nepřežila.“

Netřeba asi říkat, že jsem celá léta svým příběhem s paní Grahamovou oblažoval všechny ochotné posluchače. Příběh sám o paní Grahamové samozřejmě vůbec nic neodhalil. Jediná chvíle, která o ní během naší návštěvy Leningradu prozradila cosi tajemného a lidského, nastala v Ermitáži v jedné místnosti s mapami. Paní Grahamová si všimla mapy Egejského a Černého moře a začala vyprávět o plavbě, na niž se vydala v létě 1963 nedlouho poté, co zemřel její manžel. Toto téma jí zřejmě i po dlouhých letech působilo značnou bolest – větší bolest než ze ztráty manžela. „Nikdy jsem neměla jet,“ řekla. A víc už nic. Byl to prchavý a záhadný okamžik, ale zároveň velmi opravdový. Poté už jsem samozřejmě nemohl dále vyzvídat.

Pro téměř všechny reportéry a redaktory *Postu*, i pro těch pár, kteří si dovolili říkat jí Kay, to byla žena, která nám vypisovala výplatní šeky, královna matka, která už jen svým přízvukem prozrazovala svůj bohatý původ. Všichni z redakce ale měli pocit,

že se na paní Grahamovou mohou spolehnout – v nejdůležitějších okamžicích své kariéry se totiž rozhodla udělat správnou věc. Otiskla vládou utajované Pentagonské dokumenty a postavila se za své reportéry a redaktory během aféry Watergate, kdy hrozilo, že Washington Post Company tlak Bílého domu neustojí a žádné další noviny se skandálem zabývat nebudou. Paní Grahamová a šéfredaktor Ben Bradlee tím udělali *Postu* jméno a přetvořili ho ve významné noviny, které byly schopny konkurovat i deníku *The New York Times*. Těmto rozhodnutím však bylo rovněž těžké porozumět. Byla to žena, která měla vždy všeho dostatek a mezi jejíž přátele patřili téměř vždy příslušníci nejvlivnějších washingtonských a newyorských elit, včetně ministrů Roberta McNamary a Henryho Kissingera, prezidenta Lyndona Johnsona či Nancy Reaganové. Jak je tedy možné, že byla ochotna tolik riskovat?

Její životní příběh nebylo snadné rozlousknout. Když v roce 1979 mladá žena jménem Deborah Davisová vydala biografii *Katharine the Great*, Grahamová se natolik silně ohradila vůči autorčiným nařčením a narážkám, že generální ředitel nakladatelství Harcourt Brace William Jovanovich nařídil knihu stáhnout z prodeje a víc než dvacet tisíc výtisků na skladě nechal skartovat. „Nedokážu dostatečně vyjádřit svou lítost nad událostmi, které Vám zcela bezdůvodně způsobily trápení a starosti,“ napsal Jovanovich v poníženém dopise Grahamové. „Pokud se někdy znovu setkáme, chtěl bych se s Vámi podělit o svůj pohled na něco, co bych nazval jakýmsi „vydíráním vydavatele“, kdy o Vás může někdo napsat, že odmítnete-li vydat dílo... omezujete tím svobodu slova a bráníte zveřejnění celé pravdy.“

Jen málokdo považoval knihu *Katharine the Great* za mistrovské dílo, snad ani za dobrou knihu ne – autorka ji pojala povrchně a proložila ji velmi pochybnými, až paranoidně vyznívajícími informacemi – ale člověk se sám sebe ptal, zda by Jovanovich udělal to samé i pro někoho jiného. Na světě existuje celá řada mizerných biografii, které pak opuštěné – ale neporušené – tlí na zatuchlých policích. Jovanovich kapituloval a knihu poslal do stoupy. Paní Grahamová mu pak na jeho dopis odpověděla: „I tak k Vám chovám velký obdiv za to, co jste udělal a jak jste k tomu přistoupil.“ Tato nepříjemnost měla následující dohru: Davisová nakonec v roce 1982 žalovala nakladatele pro pomluvu a porušení smlouvy a obdržela vyrovnání ve výši sto tisíc dolarů. Samotná kniha se dočkala dvou dalších vydání po menších nákladech.

Přes svůj vliv byla Katharine Grahamová až donedávna velmi přehlížená. Ve *Všech prezidentových mužích* od Woodwarda a Bernsteina se téměř neobjevuje a ve

většinu ostatních knih není vyobrazena realisticky. Výjimku představuje kniha Davida Halberstama *The Powers That Be* z roku 1979, která barvitě zachycuje muže a ženy spjaté s *Postem*, televizní stanicí CBS, magazínem *Time* a deníkem *Los Angeles Times*.

Vše se změnilo, když Katharine Grahamová vydala svou autobiografii *Personal History*. Ve všech ohledech se jedná o překvapivé dílo. Pokud je mi známo, Katharine Grahamová toho od svých raných let v *Postu*, kam psala sloupky a anonymně pak úvodníky jako *On Being a Horse*, *Mixed Drinks* a *Spotted Fever*, mnoho nenapsala. Přesto neznám komplexnější autobiografii americké podnikatelské osobnosti, rozhodně tedy ne takovou, v níž by se takto otevřeně psalo o slabostech, ponížení a bolesti. V *Personal History* sice můžeme nalézt odpovědi na ty nejzákladnější otázky – čtenáři se před očima odvíjejí všechny povědomé okamžiky z historie *Postu* a známé tváře defilují jako ve washingtonské verzi *Lidí v hotelu* – ale mnohem zajímavější je to, do jaké míry se v těchto pamětech podařilo zachytit dusnou intimitu světa jménem Washington a to, jak se v něm jedna mocná žena naučila žít.

Přes všechno to pozlátko a významné osobnosti, s nimiž se čtenář setká, je kniha *Personal History* litaní plnou ponižujících životních okamžiků, v nichž se autorka viní z nedostatku soudnosti, nezávislosti nebo síly. V Ermitáži jsem například nemohl vědět, že po smrti manžela, který 3. srpna 1963 spáchal sebevraždu, poslala Grahamová svého nejstaršího syna Donalda zpět na stáž do *Timesů*, své dva mladší syny Billa a Stevea po pohřbu zpět na letní tábor a sama poté okamžitě odletěla do Evropy za dcerou Lally – nejstarší z jejích dětí – aby se s ní a skupinkou známých vydala na plavbu po Egejském moři.

„Tohle rozhodnutí pro mě mohlo být správné,“ píše ve své autobiografii Grahamová, „ale tolik ublížilo Billovi a Steveovi, dokonce i Donovi – ublížilo jim tak moc, až se divím, že jsem se tak vůbec rozhodla... Je to vůbec ta nejbolestnější vzpomínka, kterou mám. Je těžké taková rozhodnutí odčinit, a ještě těžší je znovu přemýšlet o rozhodnutích, která člověk předtím ani neudělal. Někdy se člověk vlastně nerozhodne, prostě jde dál, a to je to, co jsem udělala já – slepě a bezmyšlenkovitě jsem šla vstříc novému a neznámému životu... Nakonec tak [Bill a Steve] přišli o oba rodiče zároveň. Předtím jsem s dětmi trávila docela hodně času, pomáhala jsem ve škole, vozila týmy na zápasy, snažila jsem se být každé odpoledne doma, když se děti vracely ze školy. To všechno se nyní dělo už jen výjimečně, i když jsem se s nimi snažila být co nejvíc.“ Tohle rozhodně není životní zkušenost, na kterou by člověk mohl narazit v autobiografii

Andrewa Carnegieho či Roberta McCormicka, a už vůbec ne v té od Billa Gatese nebo Ruperta Murdocha.

Nejistota Grahamové jako ženy, vydavatelky a matky má stejně jako její panovačné chování jasné a bolestné kořeny. Vyrůstala totiž současně v bohatství i v nedostatku. I když vezmeme v úvahu životní styl bohatých amerických rodin na počátku 20. století, její rodiče Eugene a Agnes Meyerovi byli citově odtažitější než všichni ostatní. Eugene Meyer byl žid, který si spíše přál židem nebýt. „Téma peněz, otcova židovského původu a sexu“ bylo doma tabu. Katharine, která se narodila v roce 1917 v New Yorku, tak byla v deseti letech pokřtěna, což mělo ukonejšit luteránskou část rodiny. Aby Meyerovi ukázali, že jsou rodina na úrovni, pořídili si svou vlastní lavici v episkopálním kostele sv. Jana – v „kostele prezidentů“ – na Lafayettově náměstí. (Katharine si podle všeho neuvědomovala, že je poloviční židovka, dokud se neocitla na Vassaru mezi vysokoškoláky z prominentních protestantských vrstev.) Meyer odstartoval svou kariéru ve financích tím, že investoval šest set dolarů, které mu jeho otec daroval za to, že do jednadvaceti nebude kouřit. Do roku 1906 stihl Meyer vydělat několik milionů dolarů investicemi do cenných papírů, v roce 1915 měl pak jeho majetek cenu mezi čtyřiceti a šedesáti miliony dolarů. Byl však odhodlaný zanechat stopu nejen na burze, ale i v oblasti veřejného života. V roce 1917 přijel jako obchodník do Washingtonu, aby pracoval za symbolický plat pro Wilsonovu administrativu. V době, kdy zastával řadu funkcí v Radě válečného průmyslu, Výboru na podporu zemědělství a Federální rezervní radě, se pak manželé Meyerovi spřátelili s řadou vlivných mužů, jako byl Bernard Baruch, Oliver Wendell Holmes či Charles Evans Hughes. Nedlouho nato se Meyer začal poohlížet po novinách, které by ve městě mohl koupit.

Katharinina matka, Agnes Meyerová, pocházela z rodiny luteránských duchovních. Byla to žena s povrchními ambicemi – v praxi to vypadalo tak, že navazovala výhodná přátelství, a i když byla spíš k smíchu, snažila se za každou cenu působit vzdělaně. Neustále vyhledávala společnost slavných lidí. Když odcestovala do Paříže, začala se zničehonic zajímat o Brancusiho, Rodina, Steinovou a Satieho. Chodila na hodiny šermu s Marií Curie-Sklodowskou. Později byla zase posedlá knihami Thomase Manna a slavného literáta podle všeho připravovala o čas i trpělivost. Jednou se Manna zeptali, jestli je Agnes Němka. Ten na to odpověděl: „Ano, do značné míry. Je to taková Valkýra, ale má v sobě ještě něco – má v sobě něco z Valkýry a něco z Junony.“

Za Agnesinými ambicemi stál odpor k její roli manželky a matky. (Katharine byla čtvrtá z pěti dětí.) „Nikdy předtím nepřemýšlela o tom, co v rámci manželství obnáší vztah k manželovi a dětem,“ líčí Grahamová. „Nejsem si jistá, zda toho byla vůbec schopna. Vzhledem k tomu, že ale byla schopna lásky, si myslím, že otce a nás milovala, ale byla nesmírně komplikovaná a někdy hluboce nešťastná.“ Ve vlastních memoárech Agnes píše o tom, že se proti povinnostem v manželství bouřila: „Chovala jsem se, jako by se proti mně celý svět spiknul a chtěl, abych byla stejná jako ostatní a šlo mě vměstnat do univerzální formy, které se říká „žena“.“

Katharine vídala své rodiče jen zřídka. Agnes byla věčně zaneprázdněna psaním knih, které nikdy nedokončila. Když mluvila se svou dcerou, byla to často jízlivě pronesená urážka. Eugene nosil Agnes každé ráno snídani do postele, sám jedl u nočního stolku. Katharine někdy letmo spatřila své rodiče, jak se oblékají do společnosti, nebo zahlédla Agnes, jak se před večerní zábavou nechává masírovat a dělat si manikúru. David Halberstam v *The Powers That Be* píše, že v době, kdy už byla vydavatelkou *Postu*, se Katharine cítila, jako by pořád žila ve stínu své matky. Jednou se rozhodla představit Agnes svého přítele, architekta I. M. Peie.

Pei o něčem mluvil a Katharine v jednu chvíli řekla: „To jsem nevěděla.“

„Co je na tom tak zvláštního?“ opáčila Agnes. „Ty stejně nikdy nic nevíš.“

„Nemůžu tvrdit, že bych byla přesvědčená o tom, že nás matka měla upřímně ráda,“ píše Grahamová. „Ke konci jejího života jsem v jejích očích byla úspěšná, a právě to možná milovala. Během svého útlého dětství jsem ale měla i přes její složitou osobnost blíž k ní než k velmi vzdálenému a dosti komplikovanému otci.“ Tou, která „objímala, utěšovala, dodávala pocit lidské blízkosti, a dokonce i lásky, které se mi od matky nedostávalo“, byla věrná chůva Powellyová.

Dle svých slov i líčení ostatních byla Katharine vysoká, nemotorná dívka s „mužskou chůzí“, která ale byla také velmi inteligentní a velmi dobře chápala, co se od ní jako příslušnice dané společenské vrstvy očekává. Navštěvovala internátní školu Madeira School v městečku McLean ve Virginii, která se jako jedna z mála dívčích škol snažila dívky připravit na profesní život. Zakladatelka školy Lucy Madeira Wingová věřila, že bůh je žena, a snažila se mít z dívek „shawovské fabiánky“, armádu, jejíž zbraní je šlechtická čest.

Na Vassaru a Chicagské univerzitě se Katharine začala zajímat o tehdy velmi diskutovanou levicovou politiku, ale rozum a výchova jí vždy zabránily podniknout

nějaké extrémní kroky. Odmítla nabídku Normana O. Browna vstoupit do komunistické strany. V Anglii poobědvala s levicově smýšlejícím Haroldem Laskim, ale pak odjela do Salcburku za svou matkou, která „nám zařídila ubytování v hotelu Bristol a koupila lístky na tamní hudební festival“. Zatímco její přítel odjel do Moskvy, aby na vlastní oči viděl socialismus v praxi, Katharine na důrazné doporučení svého otce nikam nejela. Ačkoli podporovala Roosevelta, její politické hodnoty byly v zásadě konzervativní a naprosto v mezích smýšlení amerických vyšších vrstev.

Katharine přes své obavy z osamělého a neúspěšného života brzy potkala jednoho z nejbystřejších mladíků ze svého washingtonského okruhu známých – Philipa Grahama, chráněnce a asistenta soudce Nejvyššího soudu Felixe Frankfurtera. Graham pocházel z rodiny na Floridě, jejíž finanční situace, jakkoli v žádném případě zoufalá, byla nicméně tu a tam příčinou nesnází. I když se mu to nakonec povedlo, pro Grahama otce bylo obtížné sehnat peníze na synova studia práv na Harvardu. Katharine byla ohromená, když ji Phil téměř okamžitě požádal o ruku a hned nato naléhal, aby vyrazili na Floridu a žili tam bez finanční podpory svých rodin. Z budoucího tchána a tchyně měl obavy ještě předtím, než si s Katharine vůbec řekli své ano.

Katharine byla od začátku oslněna manželovou inteligencí a vtipem, tím, jak dokázal své okolí rozveselit: „Začal mě osvobozovat z područí mé rodiny a mýtů, které kolem sebe šířila.“ Jeho chování ji ale zároveň odpuzovalo. Přes svou zdánlivou neúctu k autoritám a svobodomyšlnost nebyl totiž Phil Graham o nic méně panovačný než tolik jiných manželů té doby:

„On byl vždy ten, kdo rozhodoval, a já ta, kdo se tím vždy řídila. Už od úplného začátku našeho vztahu jsem si například myslela, že jen díky němu máme přátele, jen díky němu nás někam zvou. Až po mnoha letech jsem si uvědomila, že tohle všechno má svou temnou stránku a že jsem si zřejmě zvráceně užívala roli ženy, která po sobě nechá všechny šlapat. Z nějakého důvodu se mi líbilo, když mi někdo přikazuje a já mohu poslouchat. Ačkoli mě tedy Phil hluboce fascinoval a okouzloval, cítila jsem zároveň mírný odpor, když jsem pomyslela na to, že jsem takto zcela závislá na jiné osobě... Tehdy jsem o tom moc nepřemýšlela, ale zvykli jsme si tak na model fungování, který mi dnes přijde značně nezdravý. Očekávalo se ode mě, že všechno oddřu, zatímco Phil bude udávat směr a mně a mým dětem se bude starat o zábavu. Postupně se tak ze mě stal otrok, ale svou roli jsem navíc přijala, jako bych snad byla občan druhé kategorie. Myslím, že toto vymezení úloh se s průběhem času upevňovalo a já si čím dál tím méně věřila.“

Přestože Phil Graham neustále pranýřoval sám sebe za to, že se přiznal do bohaté a mocné rodiny, výhodám z toho plynoucím dlouho neodolal. Eugene Meyer koupil *The Washington Post* za 825 tisíc dolarů na aukci v roce 1933 a v roce 1946 udělal z Phila vydavatele. Zatímco Grahamovi svou značně nákladnou domácnost platili z Katharinina svěřeneckého fondu, Meyer dal Philovi téměř třikrát tolik z podílu akcií *Postu*, než kolik dal své dceři. „Phil obdržel větší podíl z akcií, jelikož, jak mi otec vysvětlil, by se žádnému muži nemělo nikdy stát, že by pracoval pro svou ženu. Zvláštní na tom bylo, že jsem s touto myšlenkou nejenom souhlasila, ale zcela jsem se s ní ztotožňovala.“

Abychom pochopili, jak zásadní byla rozhodnutí – první týkající se Pentagonských dokumentů a druhé aféry Watergate – k nimž se Katharine Grahamová v 70. letech odhodlala, musíme si uvědomit, že její rodina, legendární manžel ani prostředí, v němž vždy žila, ji na něco takového skoro vůbec nepřipravili. Tehdy byl *Post* zpravidla považován až za druhý nejlepší deník v zemi, hned po listu *The New York Times* (dále jen *Timesy*, pozn. překl.) – a když už ne, tak se alespoň o úctyhodné druhé místo dělil s deníkem *The Wall Street Journal* a s trochou dobré vůle by se k nim mohl připojit i deník *Los Angeles Times*. Kromě velmi uznávaných úvodníků nebyl *Post* za Phila Grahama ničím výjimečný. Nejednalo se ani o nejlepší noviny ve městě. Philovi se nejvíc dařilo v obchodních záležitostech: v roce 1954 koupil a s *Postem* sloučil deník *Times-Herald*, v roce 1961 pořídil (skoro za hubičku) týdeník *Newsweek* a podnikal úspěšné výpady proti nejkupovanějšímu washingtonskému listu *Evening Star* (který zkrachoval v roce 1981).

Dnes už si jen s obtížemi vybavíme, jak moc vlastně byly *Timesy* po druhé světové válce napřed. Ještě předtím, než deník v roce 1896 koupil Adolph Ochs, se totiž jeho reportérům podařilo odhalit korupční skandál politika „Bosse“ Tweeda a od té doby se *Timesy* těšily velkému uznání. Za Ochse pak deník položil základy nestranné, objektivní žurnalistiky. Tento styl novinářské práce se měl podle Ochse lépe uchytit tehdy, pokud by na sebe deník vzal roli tzv. paper of record (tj. profesionální, všemi respektovaný ústřední zdroj, podle kterého se mnozí orientují – pozn. překl.).

Za Phila Grahama *Post* neměl šanci, že by se mohl někdy být jen přiblížit standardům nejlepšího deníku v zemi. Grahama totiž vize *Timesů* nezajímala tolik jako to, aby se z *Postu* stal důležitý washingtonský deník a – což ho možná zajímalo ještě víc – aby se stal důležitým i on sám. *Post* byl jeho nástroj, prostředek k tomu, aby ho ostatní

vyslechli. V létě 1949 vypukly ve Washingtonu rasové nepokoje, které vyvolalo zpřístupnění místního veřejného bazénu Afroameričanům. Deník vyslal na místo mladého zpravodaje Bena Bradleeho, který měl o události napsat. Bradlee pak ale svou reportáž v deníku skoro nenašel – byla pohřbena pod jinými články a téměř každá zmínka o rasismu a násilí byla navíc vyškrtuta. Bradlee byl vzteky bez sebe, a tak začal hlasitě a sprostě nadávat. Graham ho zaslechl. „To stačí, hochu,“ řekl a odvedl Bradleeho na schůzku se dvěma pány z ministerstva vnitra a Clarkem Cliffordem, který pracoval pro Trumanovu kancelář. Graham Bradleemu nařídil, aby vylíčil vše, čeho byl svědkem, a poté se s těmito třemi vládními představiteli dohodl – *Post* o těchto událostech už nic nenapíše, ale pouze za předpokladu, že se všechny městské veřejné bazény prozatím uzavřou a příští rok budou přístupné všem bez rozdílu barvy pleti.

Přesně takhle ale vydavatel novin jednat nemá, Phil Graham to však takto chtěl. A toho, co chtěl, nebylo zrovna málo. Přál si, aby Estes Kefauver vedl výbor pro boj s organizovaným zločinem a opakoval mu to tak často, až se do toho Kefauver nakonec pustil. Později zase toužil určovat směr kariéry svého přítele, senátora Lyndona Johnsona. V době, kdy působil jako vydavatel *Postu*, se z nich totiž stali tak blízcí přátelé, že si od něj Johnson nechával psát projevy nebo radit ohledně občanských práv a klíčových schůzek. Johnson mu dal dokonce plnou moc, a tak Graham šel a sehnal mu dům. Na večeri u novináře Josepha Alsopa zkraje roku 1961 se Graham neustále snažil vnutit své politické rady i nově zvolenému prezidentovi Johnu F. Kennedymu. „Phile,“ opáčil Kennedy, „až vyhraješ volby, tak si promluvíme.“ Kennedy už na něj přitom v minulosti jednou dal. Bez Grahama, který na nominačním sjezdu demokratů v roce 1960 fungoval jako spojka mezi ním a Johnsonem, by si Johnsona možná nikdy nevybral jako svého kandidáta na viceprezidenta. Když Johnson dříve toho roku oznámil, že se chystá kandidovat na prezidenta, pomohl mu Phil Graham sepsat projev, a dokonce „skončil na všech čtyřech a plazil se po zemi ve snaze Lyndonovi na poslední chvíli najít vypadlou kontaktní čočku“. Takové chování se pro vydavatele novin příliš nehodí. James Reston, který se tehdy s Grahamovými přátelil a byl jednou z nejvýznačnějších osobností *Timesů*, opakovaně odmítal nabídky přejít k *Postu*. O Philu Grahamovi prohlásil: „Na mě se pohyboval až moc v centru dění, až moc žil politikou a příliš mu záleželo na ostatních, a to i na jeho vlastních lidech v redakci.“

Phil Graham však zároveň neměl vždy dost odvahy, aby se za své nejlepší lidi postavil. Za mccarthismu si *Post* počínal chvályhodně, a to zejména díky reportážím

Murreyho Mardera, ale když všechna periodika, deníkem *Chicago Tribune* počínaje a druhořadým konzervativním plátkem *Plain Talk* konče, začala *Post* kritizovat a označovat za „washingtonskou *Pravdu*“, bylo jasně vidět, že je Graham připraven kapitulovat. V jednu chvíli chtěl vyhodit velice uznávaného autora úvodníků Alana Bartha: dovolil si totiž zastat se Earla Browdera, bývalého generálního tajemníka americké komunistické strany, který se před senátním podvýborem rozhodl nejmenovat své bývalé spolustraníky. Jeho mentor, Felix Frankfurter, mu to sice rozmluvil, ale Graham v *Postu* přesto otiskl omluvné sdělení, čímž Browderův úvodník ztratil jakoukoli vypovídací hodnotu. Během prezidentských voleb v roce 1952 zase Graham podporoval Eisenhowera, a proto se v posledních dvou týdnech prezidentské kampaně rozhodl cenzurovat satirické kresby Herblocka, největší hvězdy *Postu*.

Ke konci 50. let začal zdravotní stav a chování Phila Grahama představovat čím dál tím větší problémy – ty by se daly řešit léky, kdyby je ovšem neodmítl. Trpěl maniodepresí. Celá léta zažívala Katharine u svého manžela prudké změny nálad – období, kdy hodně pil, podivné chování a vleklé deprese. Velmi často ale dokázal uvažovat zcela jasně, byl zábavný a pohotový, a tak na to špatné Katharine vždy zapoměla a odpustila mu. Časem se ale začala čím dál tím víc trápit a postupně ztrácela sebevědomí. Dva nejdůležitější lidé v jejím životě – její matka a manžel – oba očividně trpěli psychickými problémy, ale Katharine si oproti nim přesto připadala méněcenná. „Nenápadným zlehčováním mých rozhodnutí a počinů, které jí vůči těm jejím připadaly bezvýznamné a nedůležité, dokázala má matka znevážit velkou část toho, co jsem kdy vykonala,“ líčí Grahamová. „Phil mě sice podporoval, ale zároveň mě srážel na kolena. Když se prosadil na novinářské a politické scéně, postupně mi došlo, že mě chápe spíše jako svého věrného pejska – a čím víc jsem se cítila upozaděná, tím to bylo skutečnější.“ Phil Graham začal své ženě, která byla v roce 1952 matkou čtyř dětí, říkat „Prasátko“, nezůstal ale jen u toho a z legrace jí ve francouzském řeznictví jako dárek koupil prasečí hlavu. „V té době měl také ve zvyku, že když jsme byli někde s přáteli a já měla slovo, vrhl na mě pohled, který říkal, že už povídám moc dlouho a ostatní nudím. Postupně jsem tak, když jsme byli spolu mezi lidmi, mluvila už jen málo.“ Připadala si „jako Trilby a on byl Svengali“, jako by ji „stvořil“ a ona na něm byla naprosto závislá.

„Ani teď nevím, co si o tom mám myslet. Je těžké oddělit to, za co mohla Philova krutá nemoc, která se projevila až později, a to, jaký doopravdy byl. Pravda je, že jsem

ho zbožňovala a na tom, co pro mě dělal, jsem viděla jen to dobré. Nedošlo mi, že by moje nedostatečné sebevědomí mohlo nějak souviset s jeho chováním ke mně.“

O vleklém rozpadu jejich čím dál nešťastnějšího manželství věděla veřejnost všechno. V roce 1962 se Phil Graham seznámil s mladou Australankou Robin Webbovou, která pracovala pro redakci *Newsweeku* v Paříži a s níž se začal objevovat na pobočkách *Newsweeku* po celém světě. Katharine se o jejich poměru záhy dozvěděla, když jednou zvedla telefon a „uslyšela důvěrný rozhovor Phila s Robin, z něhož bylo vše hned jasné“.

Nedlouho poté, co ji Phil opustil, mu Katharine poslala zoufalý telegram:

Maskoti mají milovat pomáhat a naslouchat. Jsem Tvůj maskot opakují maskot a už se mě nezbavíš. Díky Tobě jsem byla chvíli šťastná, a tím jsi mi pomohl více, než se většině lidí za život poštěstí, Děkuji Ti za to. Kdykoli mě budeš potřebovat, jsem tady a miluji Tě. Phil jí odpověděl dopisem, který Katharine právem označila za „dost zvláštní“:

Nejdražší Kay,

jednou ráno sis zoufala a já se Ti snažil svými slovy pomoci. Řekl jsem Ti, jak osaměle jsem se cítil, když jsem jako v Bibli navštívil svou dalekou zemi a jak jsem Ti nemohl pomoci, jelikož jsi byla ve své daleké zemi, příliš vzdálená ode mě. A má slova Tě přivedla tak blízko, že jsem Ti mohl pomoci, pak jsem se Tě dotkl, šli jsme se projít a opět jsme procitli k životu.

A teď už jsem pryč. Odešel jsem nikoli do své daleké země, ale kráčím vstříc svému osudu. Náhodou je to nádherný osud a já mu budu čelit, ať už bude krásný, či ne.

*Neodešel jsem, abych Ti pomohl. Neodešel jsem, protože jsem Ti nechtěl pomoci. Odešel jsem, protože to byl můj osud. Věřím a modlím se, že když Ti nyní „pomáhám“, tak Ti to **pomůže**.*

Phil začal brzy svým přátelům vykládat, že se se svou ženou rozvede a vezme si Robin Webbovou. Začal se také ztrapňovat na veřejnosti – jednou začal mít během svého projevu celou řadu obscénních poznámek, jindy zase jedinou ranou srazil policistu na letišti. Prezident Kennedy se tak pro něj jednou rozhodl poslat prezidentské letadlo, které ho mělo dopravit z Phoenixu do Washingtonu. Situaci ještě více zkomplikovala otázka, kdo po rozvodu dostane *Post*. Philovi nejenom patřila většina akcií, ale věřil také, že se jako vydavatel osvědčil, a *Post* by tak měl vlastnit on. Aby mu deník po rozvodu připadl, najal si Edwarda Bennetta Williamse, nejobávanějšího právníka ve Washingtonu.

Katharine věděla, že se k ní manžel už nikdy nevrátí a nic už nebude jako dřív, ale přestože měla ze sporu s manželem i z jeho právníka obavy, za noviny byla odhodlaná bojovat.

Nakonec nemusela. Během léta roku 1963 se zdálo, že se Philův stav zlepšuje – léčil se na psychiatrické klinice v Marylandu – a dokonce tu byla naděje, že by se mohl vrátit domů ke svému běžnému životu. Jednoho srpnového odpoledne se Phil a Katharine vydali na Glen Welby, což byla farma, která jim patřila:

„Na dvou podnosech jsme si odnesli oběd na zadní verandu, během jídla jsme si povídali a poslouchali desky s klasickou hudbou. Po obědě jsme si šli nahoru do ložnice zdřímnout. Phil po chvilce vstal a řekl, že si chce jít lehnout sám do oddělené ložnice, kde občas spal. Krátce nato v domě zazněl ohlušující výstřel. Vyběhla jsem z pokoje a začala jsem zběsile pobíhat po domě ve snaze ho najít. Otevřela jsem dveře dolní koupelny a tam ho našla.“

Phil Graham zemřel ve 48 letech. Manželství Grahamové, její původ a příslušnost k ženskému pohlaví – z toho všeho pramenilo mnoho mýtů i chabá připravenost na situace, které jí nebyly příjemné. S tím se ale nyní musela vypořádat. Stále ještě oplakávala manžela a najednou se už jako starší žena ocitla v čele novin, jež se dosud nijak zvlášť neproslavily, a skupiny mužů, kteří na ni v nejlepším případě pohlíželi se značnou nedůvěrou. Ve Washingtonu i New Yorku byla na všech poradách jedinou ženou v místnosti, nepůsobila ale vůbec sebevědomě. Dosud si totiž nevybudovala svou tvrdou, velitelskou tvář, která bude jednou noční můrou jejich zaměstnanců. Před každým projevem se třásla hrůzou a v případě nepříjemných zpráv měla zase nešťastný zlovyk se vždy rozplakat. Tlak na ni byl enormní a ona na to vůbec nebyla připravena. Musela se naučit, jak být vydavatelkou, ale především musela být daleko lepší, než kdy byl její manžel. („Jedna věc, která se k mému překvapení začala pod mým vedením zlepšovat, byla kvalita úvodníků. Netušila jsem, že má *Post* určité problémy.“)

Všichni redaktoři a vedoucí pracovníci *Postu* byli muži, a Grahamová tak jako dobře vychovaná dcera a manželka cítila potřebu dát na jejich názor. Když redaktorům *Newsweeku* navrhla, že by nebylo od věci svěřit články na konci týdeníku Aline Saarinenové z *Timesů*, smetli její návrh ze stolu s tím, že je za chvíli uzávěrka a že by pro

Saarinenovou byla tato pozice „příliš náročná“. Grahamová nakonec souhlasila, a Saarinenová tak nabídku nedostala.

„Stejně jako mnoho ostatních v mém věku jsem přijala názor, že se ženy po intelektuální stránce nemohou vyrovnat mužům, že nejsme schopny mít na starosti, zajišťovat či obstarávat nic jiného než dům a děti. Jakmile jsme se vdaly, staraly jsme se pouze o domácnost a rodinnou pohodu, vychovávaly jsme děti, byly jsme oporou našim manželům. Tento způsob myšlení – a konečně i způsob života – si velmi brzy vybral svou daň: většina z nás se cítila jaksi méněcenná. Už jsme nestíhaly držet krok s tím, co se dělo ve světě. Ve společnosti více lidí jsme převážně mlčely, jelikož jsme nedokázaly ničím přispět do rozhovoru či diskuse. To naneštěstí u žen – včetně mě – často vedlo k tomu, že jsme se vyjadřovaly zmateně, nedokázaly jsme mluvit stručně, často jsme odbíhaly od tématu, začínaly jsme od konce, až moc jsme vše vysvětlovaly, hovořily jsme moc dlouho, omlouvaly se.

Ženy také běžně trpěly – a řada z nich stále trpí – přehnanou potřebou potěšit, nutkáním tak silně zakořeněným u žen mého věku, že mnoho let ovlivňovalo mé chování a v některých ohledech je tomu tak dodnes. Ačkoli jsem si tehdy neuvědomovala, co se děje, nedokázala jsem se rozhodnout pro něco, co by se lidem kolem mě nelíbilo. Léta jsem v redakci každý svůj pokyn zakončovala větou „pokud s tím souhlasíte“. Zoufala jsem si pokaždé, když jsem si myslela, že jsem udělala něco, co se někomu nezamlouvalo. Výsledkem toho všeho bylo, že po čtyřicítce už většina z nás dospěla do stádia, kterému jsme se chtěly za každou cenu vyhnout: své manžely, kteří měli na naší situaci svůj díl viny, jsme nudily, a tak nás vyměnili za mladší, neokoukané modely.“

Zdálo se, že se proti Grahamové všechno spiklo. Některé mediální společnosti byly toho názoru, že *Post* by mohl být potenciálně výnosná investice a že ho Grahamová pravděpodobně nezvládne vést, a tak jí nabídly, že ho koupí. Někteří byli překvapeni, když snadno odolala lákavým nabídkám Samuela I. Newhouse (a to i když ji jednou zastupoval nepřítel poctivý Theodore Sorensen) a Times-Mirror Company. Od začátku byla rozhodnutá, že si její rodina deník ponechá a ona ho jednou předá svým dětem.

To ale neznamenalo, že by byla tak silná ve všem. Svět Phila Grahama byl světem mocných, jehož přední osobnosti si Katharine nechtěla znepřátelit. V roce 1964 byla pozvána na schůzku, která se uskutečnila v Johnsonově ložnici – ona seděla v křesle, zatímco tehdejší prezident si lehnul na postel. „Vyjadřovala jsem se pak tak, jak mě to

naučil Phil a jak bych to později nikdy neudělala – teď se za to stydím,“ píše Grahamová. „Řekla jsem mu, že si podle mě myslí, že zastávám jiné názory než Phil, ale že jsme se ve skutečnosti na většině věcí s Philem shodli. Dodala jsem, že přes veškerou mou úctu a lásku k zesnulému prezidentovi si Phil s Kennedym vždy rozuměl lépe než já. Také jsem mu pověděla, že obdivuji legislativu, kterou prosadil on, že ho podporuji a chtěla jsem se ujistit, že to ví.“

První velké téma, s kterým Grahamová jako vydavatelka pracovala, byla válka ve Vietnamu. *Post* se ale tehdy moc nepředvedl. Zatímco *Timesy* a zpravodajské agentury Associated Press (AP) a United Press International (UPI) neustále pobuřovaly Bílý dům svými články, které poukazovaly na zásadní rozpor mezi oficiálními prohlášeními generálů a strašlivými podmínkami na bitevním poli, *Post* za nimi zaostával.

V roce 1967 napsala Katharine Johnsonovi dopis (který se v její knize neobjevuje), v němž mu vyjadřuje obrovskou podporu. „Tato doba je tak složitá, až mi pro Vás srdce krvácí... Podle všeho Vám lidé děkují tím, že Vás věčně hlasitě kritizují. Na rozdíl od Phila je pro mě těžké vyjádřit své pocity. Nedokážu se vyjádřit tak výmluvně jako on. Ale chci, abyste věděl, že jsem jedna z mnoha lidí v této zemi, kteří ve Vás věří a oddaně a s důvěrou za Vámi stojí.“

.

V roce 1998 získala Katharine Grahamová za knihu *Personal History* Pulitzerovu cenu. Přestože už tehdy Washington Post Company řídil její syn, podílela se paní Grahamová dále na chodu deníku a společně s Bradleem, který v roce 1991 odešel do důchodu, byli stále jeho výraznými osobnostmi. V červenci roku 2001 se pak zúčastnila tiskové konference ve městě Sun Valley ve státě Idaho, kde utrpěla ošklivý pád a na následky zranění o několik dní později zemřela. Bylo jí 84 let.

Pohřeb se konal v Katedrále svatého Petra a Pavla – které všichni ve Washingtonu říkají pouze „Katedrála“ – za parného, vlhkého dopoledne. Zúčastnilo se ho více než tři tisíce lidí včetně viceprezidenta Dicka Cheneyho, manželů Clintonových, Alana Greenspana, Billa Gatese či Warrena Buffetta. Dále tu byli novináři z *Postu* a *Newsweeku*, řada zahraničních diplomatů, více než polovina členů Senátu a Sněmovny reprezentantů a další. V katedrále se sešlo tolik mocných politiků, finančníků a osobností americké publicistiky, až to působilo jako scéna ze starého washingtonského braku, jako

z románu od Irvinga Wallace nebo Fletchera Knebela. Děti Grahamové, Ben Bradlee, Arthur Schlesinger Jr. a Henry Kissinger na pohřbu přednesli smuteční projev, rakev nesli Barry Diller, Vernon Jordan a Robert McNamara. Lloyd Cutler, de la Rentas s manželkou, Barbara Waltersová, Mike Nichols, Diane Sawyerová a Bob Woodward zase pomáhali lidem najít místo. Dokonce i episkopální kněz, který obřad vedl, se dal považovat za „významnou“ osobnost: byl to missourijský senátor John Danforth. Když byla „Katedrála“ plná a obřad měl už každou chvíli začít, ozvaly se ze zadu rychlé kroky dvou newyorských celebrit – bankéře Rona Perelmana a jeho ženy, herečky Ellen Barkinové, kteří se snažili prodrat dopředu. Violoncellista Yo-Yo Ma zahrál Bachovu *Allemande* a americký Národní symfonický orchestr společně s žesťovým souborem Operního orchestru Kennedyho centra navázal díly Respighiho, Gabrieliho a Handela. Rakev s paní Grahamovou nesli dlouhou uličkou a za ní v procesí, které svou důstojností připomínalo královský pohřeb, kráčeli truchlící.

Během následujících let museli majitelé a redaktoři *Postu* čelit mnoha novým výzvám. V roce 2006 si mysleli, že jim internet pomůže navýšit počet čtenářů, přitom pro ně ale bylo stále záhadou, jak na internetové verzi deníku vydělat peníze. Tištěná verze se zatím prodávala čím dál tím méně. Redaktoři čelili mnohem větší kritice a museli být mnohem transparentnější (což bylo dobře), ale zároveň se museli potýkat s omezeními, útoky, a příliš otevření reportéři dokonce s vládními žalobami (což by se rozhodně dít nemělo). U mediálních společností Gannett, Knight Ridder a Tribune Company nebo televizních stanic současně honba za maximálními zisky postupně snižovala kvalitu americké žurnalistiky. Během aféry Watergate byla Katharine Grahamová nejenom připravena se za své reportéry postavit a zveřejnit jejich články, ale také je chránit, jak jen to bylo v jejích silách možné. S jejími hodnotami, stejně jako s její odvahou, se ale setkáváme čím dál tím méně.

2 Komentář

2.1 Profil cílového textu

V úvodní části komentáře se chci zaměřit na problémy spjaté s převodem originálu do českého prostředí, a to především na problémy při hypotetické publikaci překladu.

Překládaný text je článek, který se snaží zachytit životní osudy a osobnost majitelky deníku *The Washington Post* Katharine Grahamové. Grahamová se proslavila především díky aféře Watergate, když se rozhodla uveřejnit sérii článků, které nakonec vedly k abdikaci prezidenta Richarda Nixona. Grahamová je tak dodnes velmi známou osobností americké žurnalistiky. Článek se zabývá nejen historií deníku *The Washington Post*, ale především životními osudy Grahamové a zajímavě kombinuje autorovy osobní zážitky a dojmy s objektivním, biografickým líčením jejího života. Samotný článek vyšel v roce 1997 v týdeníku *The New Yorker*, já jsem se však rozhodla překládat aktuálnější verzi textu z Remnickovy knihy *Reporting* z roku 2006. V textu pracuji konkrétně s elektronickou podobou této knihy, kterou vydalo nakladatelství Knopf Doubleday Publishing Group v roce 2007. Novější verze článku je až na drobné úpravy a epilog totožná s verzí původní (autora vedla k úpravám smrt Grahamové v roce 2001). Drobné úpravy zahrnují především aktualizaci údajů o autobiografii Grahamové, která vyšla poprvé v roce 1997 – autor ji v původním článku totiž představuje jako novou publikaci, což muselo být v knize upraveno.

Přestože samotný článek vyšel už poměrně dávno (poprvé před 24 lety), jeho publikace by mohla být pro řadu českých čtenářů velmi přínosná. Aféra Watergate je i po letech nechvalně proslulou a pro české prostředí stále zajímavou historickou událostí. Toto téma se do českého povědomí dostalo především díky filmu *Všichni prezidentovi muži* (v originále *All the President's Men*)² z roku 1976. Film byl natočen podle stejnojmenné knihy z roku 1974³, která ale v českém překladu, jehož autorem je Miroslav Košťál, vyšla až v roce 2002⁴. Vysoce hodnoceným filmem je pak také *Duel Frost/Nixon*

² *Všichni prezidentovi muži* [*All the President's Men*] [film]. Režie Alan J. PAKULA. USA, 1976.

³ BERNSTEIN, Carl a Bob WOODWARD. *All the President's Men*. New York: Simon and Schuster, 1974.

⁴ BERNSTEIN, Carl a Bob WOODWARD. *Všichni prezidentovi muži*. Praha: BB art, 2002.

(v originále *Frost/Nixon*) z roku 2008⁵, který se zaměřuje primárně na osobu Richarda Nixona. V roce 2018 byl navíc do českých kin uveden film *Akta Pentagon: Skrytá válka* (v originále *The Post*)⁶. Ten se věnuje kauze vládou utajovaných Pentagonských dokumentů, které odhalily skutečné důvody americké intervence ve Vietnamu. Děj filmu se ale především soustředí na deník *The Washington Post* a jeho vydavatelku Katharine Grahamovou, která se tajné dokumenty nakonec rozhodla otisknout.

Průměrný Čech nemá o Pentagonských dokumentech ani o aféře Watergate takové povědomí jako Američan, ale na uvedených případech lze pozorovat, že česká společnost má o tato témata stále zájem, a článek je tak stále aktuální. Po informační stránce by překládaný text mohl být pro českého čtenáře značně přínosný.

Verze článku, s níž pracuji, pochází z Remnickovy knihy *Reporting*, což je sbírka publicistických textů, které již dříve vyšly v týdeníku *The New Yorker*. Jako hypotetické médium se tedy nabízí odpovídající české periodikum, které publikuje podobný druh publicistických textů. Tím může být např. týdeník *Respekt*, který se zabývá nejen domácími, ale i zahraničními tématy. Hlavní příčinou problémů však není téma článku, ale jeho samotná délka. Ačkoli mnou vytvořený překlad představuje pouze vybranou část celého textu, je na tradiční český článek stále příliš dlouhý. V americkém prostředí se s takto rozsáhlými texty setkáme naprosto běžně, v české publicistice se ale objevují jen zřídka. Myslím si, že by tak bylo na místě knihu *Reporting* přeložit celou – článek by nebyl v otázce rozsahu tolik omezen, a navíc by ho doplnily i další Remnickovy texty. Sbírkou publicistických textů navíc vychází poměrně běžně, jako příklad můžeme uvést *Výstup Jižní věži*⁷ od Jáchyma Topola.

Překládaná část textu má ucelenou strukturu, ale před samotným epilogem je vynecháno několik posledních stran. Článek tak chybí závěr, který ale v překladu nahrazuji epilogem. Text by bylo možno případně ještě více zkrátit, a tak by mohl být publikován v *Respektu* či podobně zaměřeném periodiku. Při překladu pak zohledňuji skutečnost, že i v originále se jedná o publicistický text, a proto volím taková stylistická řešení, která jsou charakteristická pro českou publicistiku.

⁵ *Duel Frost/Nixon* [*Frost/Nixon*] [film]. Režie Ron HOWARD. USA/Velká Británie/Francie, 2008.

⁶ *Akta Pentagon: Skrytá válka* [*The Post*] [film]. Režie Steven SPIELBERG. USA/Velká Británie, 2017.

⁷ TOPOL, Jáchym. *Výstup Jižní věži*. Praha: Torst, 2018.

V rámci svého fiktivního zadání jsem se s překládaným textem rozhodla pracovat jako s textem, který vyjde v rámci sbírky článků od Davida Remnicka. Jako hypotetické nakladatelství jsem na základě zmiňované sbírky od Jáchyma Topola zvolila nakladatelství Torst. To kromě výboru ze současné Topolovy publicistiky nedávno vydalo i sbírku Čapkových novinářských textů⁸ a publikuje také díla zahraničních autorů. Jsem proto toho názoru, že by o knihu *Reporting* mohlo projevit zájem.

⁸ ČAPEK, Karel. *Počtení i počteníčko*. Praha: Torst. 2021.

2.2 Překladatelská analýza výchozího textu

V překladatelské analýze originálu provedu rozbor výchozího textu dle modelu Christiane Nordové (1991) a budu se detailně věnovat vnětětovým a vnitrotětovým faktorům textu. Při stanovení funkce textu budu vycházet z klasifikace Romana Jakobsona (1995) a na základě poznatků Marie Čechové (2008) a Dagmar Knittlové (2010) stanovím a podrobně popíšu jeho funkční styl.

2.2.1 Vnětětové faktory

Mezi vnětětové faktory řadí Nordová (1991) vysilatele neboli autora, jeho záměr a motiv k sepsání textu, adresáta, médium, místo a čas. Vnětětové faktory spolu navzájem souvisí a jsou úzce propojeny s faktory vnitrotětovými, na což ve své analýze několikrát poukážu.

Autorem a **vysilatelem** textu je americký spisovatel, novinář a šéfredaktor týdeníku *The New Yorker* David Remnick, který řadu svých novinářských zkušeností získal jako moskevský dopisovatel deníku *The Washington Post*. Jeho pobyt v Moskvě mu umožnil začít sbírat materiál na knihu s názvem *Lenin's Tomb: The Last Days of the Soviet Empire*⁹, za niž obdržel Pulitzerovu cenu. Řada jeho článků vyšla nejen ve velmi uznávaných amerických denících, ale také knižně jako sbírky jeho publicistických textů. Jako příklad můžeme uvést právě publikaci *Reporting*, z níž překládaný text pochází. V této knize můžeme kromě mnou zvoleného článku o Katharine Grahamové najít i další texty o významných amerických i světových osobnostech. Remnick je dále autorem dvou biografí, které sledují životní osudy boxera Muhammada Aliho (*King of the world: Muhammad Ali and the rise of an American hero*¹⁰) a prezidenta Baracka Obamy (*The bridge: the life and rise of Barack Obama*¹¹). Je také autorem řady reportáží z Ruska, středního Východu a Evropy a dalších publicistických textů sledujících aktuální dění ve Spojených státech i ve světě.

Autorovým **záměrem** je představit čtenáři osobnost Katharine Grahamové a docílit toho, aby se čtenář seznámil s jejím životem a pochopil různé aspekty její

⁹ REMNICK, David. *Lenin's Tomb: The Last Days of the Soviet Empire*. New York: Random House, 1993.

¹⁰ REMNICK, David. *King of the world: Muhammad Ali and the rise of an American hero*. New York: Random House, 1998.

¹¹ REMNICK, David. *The bridge: the life and rise of Barack Obama*. New York: Knopf, 2010.

osobnosti. V textu se tak věnuje jejím kariérním i osobním rozhodnutím a životním omylům, čímž se pokouší pravdivě vylíčit její životní příběh. Kromě základních informací o jejím životě je text doplněn o její osobní zážitky a zkušenosti, které autor čerpá z její autobiografie *Personal History* a velmi často je i přímo cituje. Čtenáře navíc seznamuje s historií deníku *The Washington Post* a s jeho výraznými osobnostmi.

Motivem k sepsání článku byla pro Remnicka zřejmě skutečnost, že ani ve Spojených státech se Grahamové nedostává takové pozornosti, jakou by si zasloužila (Remnick 2007: 37). Autor se tedy rozhodl napsat článek, který se bude zabývat jejím životem a dobou, kdy stála v čele deníku *The Washington Post*. Zároveň v článku dodává, že některé publikace, které o Grahamové vyšly, nebyly zcela přesné (2007: 36). Tímto článkem se chce od nich Remnick odlišit a seznámit čtenáře s pravdivými fakty. Vychází proto z autobiografie Grahamové, která byla publikována v roce 1997, krátce před Remnickovým článkem. Článek je pak v mnoha ohledech reakcí na tuto velmi zajímavou autobiografii. V roce 1997 si Američané navíc připomínali aféru Watergate, kterou deník *The Washington Post* pomohl před 25 lety odhalit. Článek o vydavatelce tohoto deníku tak byl v té době velmi aktuální, což autora k napsání článku zcela určitě také motivovalo.

Z textu je patrné, že primárním **adresátem** je Američan. Text je psán americkou angličtinou, za použití amerických reálií a obrazných pojmenování či frazémů vztahujících se k prostředí Spojených států amerických. Text je jak po formální, tak po obsahové stránce značně náročný a u recipienta předpokládá jisté znalosti týkající se amerických a ruských kulturních reálií. Autor u čtenáře zároveň očekává alespoň povšechní znalost kauzy Pentagonských dokumentů a aféry Watergate. Rozdíly mezi presupozicemi u výchozího a cílového adresáta se budu zabývat níže. Na základě této analýzy ale můžeme prohlásit, že primárním adresátem originálu je vzdělaný Američan, který má poměrně velký přehled o dění ve Spojených státech i ve světě a který je s největší pravděpodobností čtenářem týdeníku *The New Yorker*. V případě zájmu a odpovídajících znalostí by si ale text mohl přečíst nejen Američan, ale i příslušník jiného anglicky mluvícího národa a v ojedinělých případech i velmi erudovaný nerodilý mluvčí. Pro člověka, který není seznámen s americkým prostředím, však bude text nepochopitelný, a bude tak ochuzen nejen o výpovědní, ale i o uměleckou hodnotu textu.

Médiem výchozího textu je kniha *Reporting*, kterou publikovalo nakladatelství Vintage Books. To vzniklo v roce 1954 v rámci nakladatelství Knopf Doubleday Publishing Group, v němž v roce 2006 poprvé tento výbor z Remnickových článků vyšel.

Nakladatelství Vintage Books se zaměřuje na prodej paperbacků. Nejčastěji vydává díla krásné literatury, a to včetně děl světově známých autorů, jakými jsou Vladimír Nabokov, Albert Camus, William Styron, Haruki Murakami, či Gabriel García Márquez. Nakladatelství se ale také zaměřuje na literaturu faktu a řadu knih tak tvoří biografie, vědecké či populárně-naučné publikace nebo cestopisy. Kromě toho Vintage Books vydává i knihy v elektronické podobě, a tak jsem se při překladu rozhodla využít elektronického vydání Remnickovy knihy. Nesmíme ale zapomenout, že překládaný text vyšel prvně v americkém týdeníku *The New Yorker* pod názvem *Citizen Kay*¹². Původní článek se objevil jak v tištěném čísle časopisu, tak i v elektronické podobě na jeho webových stránkách. *The New Yorker* je celosvětově uznávaný časopis publikující články, reportáže, komentáře, kritiky či eseje, které se zaměřují především na kulturní dění v New Yorku, ale i na současné dění v USA i ve světě. Časopis je známý především svými nápaditými obálkami a karikaturami. Byl založen v roce 1925, jeho současným šéfredaktorem je autor překládaného článku David Remnick. Stejně jako u týdeníku *Respekt* můžeme i u časopisu *The New Yorker* hovořit o periodiku s liberálním směřováním.

Faktor **času** hraje v tomto překladu důležitou roli a je propojen s motivem textu i s faktorem místa. Překládaný článek byl poprvé publikován 12. ledna 1997 na webových stránkách časopisu, v tištěném čísle týdeníku vyšel o osm dní později. V roce 1997 tomu bylo 25 let od aféry Watergate, a Grahamové se tak dostávalo poměrně velké mediální pozornosti.¹³ Tentýž rok navíc vydala svou autobiografii *Personal History*. Jedním z motivů k napsání článku o Grahamové tak byla zcela určitě skutečnost, že se jednalo o velmi aktuální téma. Můžeme také předpokládat, že americká veřejnost byla tehdy poměrně dobře seznámena s událostmi aféry Watergate a díky médiím znala dobře i Katharine Grahamovou. To pak platí, i když možná v menší míře, doposud. Druhá verze

¹² REMNICK, David. Citizen Kay. *The New Yorker* [online]. 1997 [cit. 2021-7-30]. Dostupné z: <https://www.newyorker.com/magazine/1997/01/20/citizen-kay>

¹³ Známý je např. rozhovor Grahamové s ředitelem muzea Newseum Peterem Pritchardem (*The late Katharine Graham on the 25th anniversary of the Watergate scandal*. In: Youtube [online]. 12.06.2012 [cit. 2021-07-19] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=kAJf8Sx4c0M&ab_channel=FreedomForum. Kanál uživatele Freedom Forum.), kde se jí Pritchard ptá především na aféru Watergate. Téhož roku se ale Grahamová účastnila i řady panelových diskusí, např. v Connecticutu (*Katharine Graham on being a role model for women and the prospects of a female President*. In: Youtube [online]. 30.08.2012 [cit. 2021-07-19] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=zDnhAzoMTCI&ab_channel=CTFORUM). Kanál uživatele CTFORUM.).

článku z roku 2006 (já pracuji s vydáním z roku 2007) pak byla autorem aktualizována a doplněna o epilog reagující na smrt Grahamové v roce 2001. Článek tak byl upraven, poslední odstavec epilogu navíc popisuje *The Washington Post* v roce 2006. Při překladu jsem tak musela do textu zasáhnout a uvést, že se jedná právě o tento rok. Žádné jiné informace jsem upravovat nemusela. V případě hypotetické publikace překladu by ale možná ještě připadalo v úvahu doplnit, že Grahamovi v roce 2013 prodali *The Washington Post* Jeffu Bezosovi. Rozhodnutí bych nechala na nakladatelství, avšak osobně si myslím, že vzhledem k obsahu článku tohoto doplnění není třeba.

Jak jsem již zmiňovala výše, cílí článek především na amerického čtenáře. Faktor **místa** se tak v textu projevuje tím, že je článek silně vázán na americké prostředí. Vyskytuje se zde mnoho pasáží spojených s americkými dějinami a kulturou, rovněž se zde objevují názvy známých amerických budov, náměstí či univerzit, dále také odkazy na filmy (*Grand Hotel*) nebo literaturu (*Trilby to his Svengali*). U některých proprií autor občas sám dodává vnitřní vysvětlivku, čímž se text snaží do jisté míry zpřístupnit širší veřejnosti, jeho nároky jsou ale i tak značné. Jelikož autor působil několik let jako dopisovatel v Moskvě, využívá v textu rovněž svých zkušeností z Ruska – např. v textu za použití francouzského slova poukazuje na významnou roli francouzštiny v ruském prostředí. V případě vzdělaného amerického čtenáře či příjemce z jiných anglicky mluvících zemí by však k nepochopení docházet nemělo.

2.2.2 Vnitrotextové faktory

Mezi vnitrotextové faktory Nordová (1991) zařazuje téma, obsah, presupozice, výstavbu textu, nonverbální prvky, lexikum, syntax a suprasegmentální prvky.

Tématem překládaného textu je osobnost Katharine Grahamové, její život a působení v deníku *The Washington Post*. Jelikož je spjata s kauzou Pentagonských dokumentů a aférou Watergate, které jsou pro českého i amerického příjemce stále zajímavé, jsem toho názoru, že se jedná o poměrně aktuální téma. Při překladu je ale třeba počítat s tím, že valná část české veřejnosti nebude Katharine Grahamovou znát. **Obsahem** překládaného textu je vyličení životních osudů Katharine Grahamové, a text tak v mnoha ohledech připomíná biografii. Autor se zastavuje u jejích rodičů, popisuje její dětství a dospívání, pokračuje jejím manželstvím a na konci mnou vybraného úseku autor hovoří především o tom, jaké byly její začátky v čele deníku *The Washington Post*. Článek pak ještě pokračuje – autor v něm čtenáře seznamuje s novinářem Benem Bradleem, zaměřuje se na směřování deníku pod vedením Grahamové a končí popisem

kauzy Pentagonských dokumentů a aféry Watergate. V závěru článku pak autor jako skvělý zdroj informací doporučuje autobiografii Grahamové a v neposlední řadě pak zmiňuje, kolik je nyní Grahamové let a kdo vede *The Washington Post*. Jelikož jsem tento úsek v rámci své bakalářské práce již nepřekládala, nemohla jsem zastaralé údaje nijak aktualizovat. V případě publikace by to ale nutné bylo, nebo by se, podobně jako v originále, musel za textem ponechat rok publikace původního článku. V opačném případě by totiž mohlo dojít ke zmatení čtenáře.

Presupozice nutně souvisí s adresátem, ale také s časem a místem vzniku. Jak už jsem mnohokrát zmínila, primárním adresátem je vzdělaný Američan, u kterého autor předpokládá poměrně velké znalosti amerických i světových reálií. U proprií tak často chybí explicitace či vnitřní vysvětlivka. Týká se to především antroponym – až na výjimky autor zmíněné osoby čtenáři nijak nepřibližuje a spoléhá na jeho znalosti. Jako příklad může sloužit dlouhý výčet vlastních jmen v epilogu. Autorovy presupozice se také odvíjí od toho, že článek vyšel v americkém časopise, který primárně cílí na americkou veřejnost. I proto si autor může dovolit předpokládat, že se Američan bude především v americkém kulturním prostředí orientovat lépe než jiný čtenář. Autor si může dovolit více experimentovat s jazykem či metaforami, ale především pracovat se zeměpisnými a kulturními reáliemi. Zároveň do presupozic zasahuje i faktor času – článek vyšel poprvé v roce 1997 a v roce 2006 pak nebyl nijak zásadně upraven. Autor tak předpokládal, že je Katharine Grahamová stále poměrně známou osobností, a obsah článku tak bude pro čtenáře stále srozumitelný. Presupozice cílového čtenáře se pak ale značně liší. Přestože můžeme v českém prostředí pozorovat zvýšený zájem o témata související s obsahem textu (a to např. v literatuře či filmu), a můžeme tak předpokládat i mírné povědomí o historických událostech a politických aférách, které se v textu objevují, nebude mít český příjemce rozhodně takové znalosti amerických reálií jako příjemce výchozího textu. V překladu se tak nutně objevují explicitace a explikace, které jsem v některých situacích považovala za žádoucí. Zároveň bylo třeba některá fakta článku znovu aktualizovat – v epilogu jsem tam, kde autor hovoří o „současnosti“, uvedla rok vydání tištěné knihy *Reporting*, tj. rok 2006. Téma textu je poměrně aktuální a v českém prostředí je o něj zájem. Myslím si tedy, že přeložený text čtenáře obohatí jak po umělecké, tak i po informační stránce.

Co se týče **výstavby textu**, článek je opatřen titulkem a rozdělen do odstavců. V textu se objevuje řada citací, některé tvoří součást odstavců, jiné jsou kvůli své délce

od okolního textu odděleny mezerou. Abych vyhověla požadavkům zadání bakalářské práce, musela jsem překládaný text zkrátit. Článek (bez epilogu) začíná v knize *Reporting* na str. 33 a končí na str. 51, mnou zvolený úsek končí na straně 47. Do textu jsem nijak dále nezasahovala, tvoří tak jeden celek a překládaný úsek přesně kopíruje originál. Jelikož pak ale překlad končí poněkud neočekávaně, dodala jsem k překladu ještě epilog, kterým navíc čtenáři poskytují aktuálnější údaje o Katharine Grahamové.

V mnou překládaném textu se **nonverbální prvky** nevyskytují. Původní článek *Citizen Kay*, který můžeme dohledat na stránkách časopisu *The New Yorker*, ale zahrnuje fotografii Grahamové a pracuje s výrazným grafickým členěním textu – je rozdělen do několika segmentů a na začátku každého z nich je graficky zvýrazněno první písmeno textu. Citace jsou stejně jako v knize odděleny od okolního textu mezerou, ale navíc jsou psány menším písmem než okolní text, což přispívá k lepší orientaci v článku.

Autor v textu využívá pestré slovní zásoby a čerpá ze všech stylových vrstev jazyka. Základ **lexika** tvoří neutrální slovní zásoba. V textu se ale také vyskytují kolokvialismy (*lockjaw, lousy, punch out, buster*), které pak výrazně kontrastují s formálními výrazy (*blandishments, reticence, duplicitous, acquitted itself well*). Ráz celého textu osciluje mezi formálním a neformálním, jelikož v něm autor střídá „vážnější“ pasáže, které mají čtenáře především obohatit o nové informace, s těmi, které ho mají spíše pobavit a text odlehčit. To ovlivňuje nejen autorův výběr slov z vyššího, či nižšího rejstříku jazyka, ale zároveň také to, že se v mnoha případech kloní k expresivnějším vyjádřením (*Despite Phil Graham's constant self-flagellation about being the son-in-law of a rich and powerful clan, he did not shy from the advantages for long.*). V případě jedné z citací je pak dokonce užito vulgarismu (*fucking*). Dále v překládaném textu můžeme nalézt řadu frázových sloves (*fired up, shut down, lie down, going on*) a pro angličtinu typických kompozit (*left-wing politics, books-in-progress, son-in-law, hundred-thousand-dollar settlement*). Objevují se zde také frazeologická spojení (*get elected dogcatcher, the better part of both houses of Congress*) a mnohdy i obrazná pojmenování (*As for Phil, at the same time that he was building me up, he was tearing me down.*). Hojně je užito proprií. Jedná se zpravidla o antroponyma (*Katharine Graham, Phil, Porky*), názvy deníků (*The Washington Post, The New York Times, Los Angeles Times*) a toponyma (*National Hotel, St. John's Episcopal Church, Washington, Lafayette Square*). V textu se také několikrát vyskytují exotismy (*babushka, boîte*).

V textu můžeme vyčlenit několik sémantických polí, která se odvíjejí od jeho tématu. Jedná se o oblast žurnalistiky (*interview, newsroom, cover, edit*), která textu dominuje a podstatná část užitých termínů je spjata právě s ní. Kromě toho autor užívá i profesionalismů souvisejících s novinářskou činností (*the back of the book, closings*). V textu pak také můžeme identifikovat politická (*General Secretary of the Communist Party, Democratic Convention, White House, running mate*) a historická (*dollar-a-year man, McCarthy era*) sémantická pole. Slovní zásoba z těchto oblastí spadá převážně do neutrální vrstvy jazyka. Ráda bych také poukázala na to, že autor v celém článku využívá stažených tvarů, čímž snižuje celkovou formálnost textu.

Syntaxi textu dominují delší, někdy značně rozvětvená souvětí, a to jak parataktická, tak i hypotaktická. Mezi ně autor vkládá krátké deklarativní věty, čímž danou pasáž dynamizuje. Je nutno zmínit, že při překladu se vlivem explikací, explicitací, či jiných překladatelských posunů mnoho vět prodloužilo. Překladatelským řešením a posunům na syntaktické rovině se budu podrobněji věnovat níže. V originálu můžeme pozorovat, že je anglická syntax oproti češtině mnohem kondenzovanější (Dušková 2012: 542). Umožňují to polovětné vazby, mezi něž patří participium přítomné (*[...] they brushed the suggestion off, **saying** that the closings were too late, [...]*.) či participium minulé (***Surrounded** by her male editors and executives, Graham could recognize in herself the same reflexes of deference she had learned as a daughter and as a wife.*). Dále mezi ně řadíme gerundia (*Phil stunned Katharine by **proposing** marriage to her almost instantly [...]*.) a infinitivní vazby (*If I thought I'd done anything **to make** someone unhappy, I'd agonize.*). Kondenzovaná vyjádření bylo v překladu nutno rozvolnit, aby česká věta nebyla přetížena, působila přirozeně a čtenář se v textu dobře orientoval.

V textu se často vyskytují rozvítené jmenné fráze. Pokud stojí rozvíjející větné členy v premodifikaci, tvoří přívlastek nejčastěji adjektiva (často kombinovaná s adverbii), popř. substantiva (*painfully comic intellectual pretensions, the Post's editorial-page editor*). V postmodifikaci je atribut nejčastěji vyjádřen předložkovou konstrukcí *of* (*the loss of her husband*) či za pomoci jiné předložky (*a life without family money*), často se ale přívlastky vyskytují v premodifikaci i postmodifikaci zároveň (*dangerous signs of capitulation*). Přívlastek je v postmodifikaci rovněž místy vyjádřen restriktivní vztahnou větou (*But those **who worked in the Post's newsroom** knew one infinitely reassuring fact about Mrs. Graham [...]*).

Autor v textu hojně využívá restriktivních i nerestriktivních apozic. Dle Duškové (2012: 498–499) je apozice vedlejší, rozvíjející větný člen, který ve větě vyjadřuje odlišným způsobem stejnou představu, která je dána rozvíjeným větným členem. Apoziční vztah lze pak označit za nevětnou sponovou predikaci (2012: 499), v níž chybí sponové sloveso. Frekvence apozic byla v textu vysoká, převládaly přístavky nerestriktivní (*At dinner at Joseph Alsop's one night early in 1961, Graham continually offered political advice to the new President, **John Kennedy**.*). Autor rovněž využívá parenteze, která slouží buď pro vyčlenění ne tak podstatných informací (*To this day, I cannot say what the beast was—a leopard, a cougar, a jaguar—but I can still see its talons not an inch from the hose and flesh of my proprietor.*), či naopak ke zdůraznění či vysvětlení jisté skutečnosti (*[...] and promptly flew off to Europe to meet her eldest child—her daughter, **Lally**—and a group of very O.K. friends for the Aegean cruise.*).

Suprasegmentální prvky jsou v mnoha ohledech vzájemně propojeny se syntaxí. Zmiňované vsuvky jsou od zbylého textu odděleny za pomoci pomlček či čárek. Autor pak některé celé věty vkládá do závorek – naznačuje tak doplňující charakter informace. Dalším suprasegmentálním prvkem je kurzíva, které autor v textu užívá k označení názvů periodik (*The Washington Post, The New York Times, the Post, the Times*), literárních děl (*Katharine the Great, The Powers That Be*), filmů (*Grand Hotel*) a ve dvou případech kurzívy užívá jako prostředku zdůraznění (*boîte; And by now “helping” you I believe and I pray I shall help you.*). V textu se rovněž vyskytují uvozovky, které autor používá pro vyznačení citací nebo přímé řeči, ale také v situacích, kde chce výrazu dodat ironický podtón (“*revealed*”).

2.2.3 *Funkce výchozího textu a stylistické zařazení*

Jakobson (1995) rozlišuje celkem šest základních textových funkcí: referenční, emotivní (expresivní), konativní (apelovou), metajazykovou, fatickou a poetickou. V překládaném textu se většinou objevuje více funkcí najednou, ale při rozboru je patrné, že některé jsou dominantní: referenční a konativní. Výraznou roli v textu hraje také funkce poetická, v menší míře se pak projevuje funkce emotivní.

Funkce referenční je jednou z hlavních funkcí textu. V průběhu celého textu se totiž autor snaží čtenáři poskytnout informace o Katharine Grahamové, jejím životě a její roli v americké žurnalistice. Text doplňuje o citace z autobiografie Grahamové, ale také o citace z jiných zdrojů. Usiluje tedy o to, aby jeho tvrzení byla podložena a čtenář je mohl považovat za pravdivá.

Druhou hlavní funkcí textu je **funkce konativní**. Autor obsahem textu a některými vyjádření přímo či nepřímo apeluje na čtenáře, aby se nad tématem článku zamyslel. Zároveň se snaží, aby si čtenář o Katharine Grahamové udělal nějaký názor nebo ho případně i změnil. Autor článkem reaguje na aktuální dění v roce 1997, především pak ale na publikaci autobiografie Grahamové – častým citováním právě z této knihy čtenáře nepřímo vybízí, aby si ji přečetl.

S funkcí konativní, ale i referenční je v textu úzce spojena **funkce emotivní**. Hned v úvodu líčí autor svůj osobní zážitek s Grahamovou, a recipient tak na základě těchto subjektivních údajů zaujme ke Grahamové určité stanovisko. Čtenářův názor je ale dále utvářen zbylým textem, kde se dozvídá nové informace, na jejichž základě má svůj názor změnit. Funkce emotivní se pak v textu také projevuje tím, že autor někdy užívá hodnotících výrazů, kterými čtenáři sugeruje svůj názor:

He was simply not interested in the Times ideal so much as he was in making the Post a player in Washington and, perhaps more, in being a player himself.

Výraznou roli pak v textu hraje **funkce poetická**. V článku se totiž často vyskytují metafory (*a deafening chorus of carping criticism*), přirovnání (*a lockjaw voice that sounded, to us, like money*) či slovní hříčky (*[...] he was at this very moment converting his cash into a refreshing liquidity at some local boîte.*). Autor jimi společně s dalšími jazykovými prostředky (jimiž se budu podrobněji zabývat v typologii překladatelských problémů) text aktualizuje a dodává mu uměleckou hodnotu.

Při stanovení stylu vycházím z poznatků Marie Čechové (2008: 98), která rozlišuje šest základních funkčních stylů: prostěsdělovací, odborný, administrativní, publicistický, řečnický a umělecký. Na základě překladatelské analýzy a vymezení základních funkcí textu můžeme prohlásit, že se překládaný text řadí do stylu publicistického.

Dle Čechové (2008: 245) plní **publicistický styl** především funkci informativní (sdělnou) a persvazivní (působící, ovlivňovací). Pro publicistické texty je pak typická jistá modelovost způsobů vyjádření (2008: 249–250), s čímž souvisí i užití publicismů a automatizovaných výrazů. Modelovost ale bývá často záměrně narušována, zavedené výrazové prostředky se obměňují a aktualizují se, a to včetně obrazných vyjádření či frazémů, které se často objevují i v překládaném textu. Dalším důležitým faktorem je intertextovost (2008: 259), která je pro publicistiku poměrně typická. Ve výchozím textu se přímá řeč či citace vyskytují a jsou (až na některé případy) vždy ohraničeny

uvozovkami. Je také důležité si uvědomit, že publicistický text je silně vázán na dobu vzniku, což se může projevat v užití terminologii i stylu vyjadřování (2008: 253–254).

Do textů publicistického stylu mohou pronikat i jiné funkční styly (2008: 246), v případě překládaného textu je to např. styl umělecký. Vzhledem k mnohotvárnosti zaměření publicistických textů a jejich dílčím funkcím pak Čechová (2008: 246) rozlišuje publicistický styl zpravodajský, analytický (publicistický styl v užším smyslu slova) a beletristický. Překládaný text stojí na průniku druhé a poslední zmíněné kategorie. Zprostředkovává předání informací, které jsou ale nějakým způsobem analyzovány a hodnoceny a zároveň se text vyznačuje vyšší mírou beletrizace vyjádření a jistou subjektivitou (2008: 266–268). Uplatňuje se zde slohový postup informační, popisný, ale i úvahový a vyprávěcí.

Výchozí text by se dal po obsahové stránce chápat jako medailonek, na české prostředí je však příliš podrobný. Navíc v něm můžeme najít prvky reportáže a jiných publicistických útvarů. Při překladu jsem pak tedy především usilovala o to, abych zachovala správnou míru expresivity a styl modifikovala a přizpůsobila českému prostředí, přičemž zásadní bylo respektování normy cílového jazyka (Knittlová 2010: 199).

2.3 Překladatelská metoda

Při volbě překladatelské metody jsem vycházela z Levého koncepce dvojí normy překladu. Levý (2012: 82) rozlišuje normu reprodukční, která po překladateli při překladu vyžaduje přesnost a výstižnost, a normu „uměleckou“, kdy je překladatel povinen vytvořit text s určitou estetickou hodnotou. Po technické stránce se tyto dva požadavky projevují jako překladatelská věrnost a volnost. V překladu jsem se snažila dosáhnout vyváženosti mezi oběma požadavky a vytvořit funkčně ekvivalentní text. Vycházela jsem rovněž z překladatelské analýzy výchozího textu.

Při překladu jsem se výchozí text snažila do českého prostředí převést tak, aby mu výsledný překlad po obsahové stránce odpovídal a zároveň v češtině působil přirozeně a u cílového čtenáře vyvolal stejnou reakci. V překladu jsem se také u českého příjemce snažila vyvolat překladatelskou iluzi (2012: 39–40), díky které měl text na čtenáře působit jako originál. Na více místech byla ale tato iluze narušena, jelikož jsem do textu byla nucena přidat poznámku překladatele. Ve většině případů jsem přistupovala spíše k volnějšímu překladu, a to především v případě obrazných pojmenování, slovních hříček či frazeologických výrazů. Tehdy bylo text pro českého čtenáře třeba adaptovat. Ke stejné překladatelské metodě jsem se uchýlovala i v případě překonávání jazykových a mezikulturních rozdílů mezi angličtinou a češtinou. Jednalo se o výrazy, pro něž čeština nemá vhodný ekvivalent, a také o rozdíl v syntaxi obou jazyků – dlouhá, kondenzovaná souvětí bylo třeba v češtině rozvolnit, a naopak příznakově krátké věty jednoduché sloučit s jinou větnou konstrukcí. Věrně jsem se snažila překládat citace a přímé řeči, kde je významová přesnost zásadní. Žádné z nich nebyly nikdy přeloženy, jedná se tedy o můj vlastní překlad. Při překladu jsem se snažila přihlídnout k presupozicím českého čtenáře a text přeložit tak, aby byl pro příjemce srozumitelný. To mě často vedlo k explicitacím a explikacím, které měly vliv na syntax textu a někdy vedly k nivelizaci vyjádření.

Pro překlad byl rovněž zásadní faktor času a místa. Kromě amerických reálií se v textu vyskytovaly reálie spjaté s ruským prostředím, a tak jsem se při překladu rozhodla využít předpokládaných čtenářových znalostí ruského jazyka a kultury. Překládaný text byl publikován v roce 2006 (pracovala jsem s vydáním z roku 2007), mým cílem ale bylo vytvořit text, který by bylo možné vydat dnes. Proto jsem v jedné pasáži epilogu musela doplnit časový údaj, který čtenáře informuje o roku vydání výchozího textu.

2.4 Překladatelské problémy a jejich řešení

Při překladu jsem se nutně potýkala s překladatelskými problémy způsobenými jak jazykovými, tak kulturními rozdíly. Při jejich řešení jsem vycházela z poznatků získaných při překladatelské analýze a postupovala jsem v souladu se zvolenou překladatelskou metodou.

V této části komentáře se zaměřím na různé jazykové roviny a pomocí ilustračních příkladů se pokusím popsat problémy, které byly při překladu zásadní. Při popisu jejich řešení se opírám o typologie překladatelských postupů uvedených v pracích Dagmar Knittlové (2010) a Jiřího Levého (2012). Čerpám také z poznatků Libuše Duškové (2012).

Překladatelské problémy v textu nutně vedly k tomu, že v překladu docházelo k překladatelským posunům. Při jejich charakteristice vycházím z poznatků Edity Gromové (2009), jež jsou založeny na práci Antona Popoviče (1975). Gromová i Popovič definují dva základní typy překladatelských posunů – konstitutivní (objektivní) a individuální (subjektivní). Zatímco k prvnímu z nich v překladu dochází kvůli jazykovým a stylistickým rozdílům mezi výchozím a cílovým jazykem, vznik druhého je v textu zapříčiněn především překladatelovou interpretací originálu a jeho idiolektem (Gromová 2009: 58–59). Ke konstitutivním posunům v mém překladu docházelo především na morfologicko-syntaktické úrovni, k individuálním pak především na úrovni lexikální.

Při citování konkrétních příkladů se budu na originál a překlad odkazovat písmeny O a P, za nimiž vždy uvedu příslušnou stránku.

2.4.1 Syntaktická a morfologická rovina

Na syntaktické rovině můžeme pozorovat, že je angličtina oproti češtině nominálnější a daleko snáze vytváří kondenzované větné konstrukce. Čeština je oproti ní slovesnější a její větná stavba je volnější. V češtině jsem se proto nominální vyjádření snažila **verbalizovat**:

[...], *which provides a vivid group portrait of the men and women [...]*. (O: 37)

[...], *kteřá barvitě zachycuje muže a ženy [...]*. (P: 11)

Jedním z prostředků větné kondenzace byly ve výchozím textu **polovětné vazby**, které se do češtiny ve většině případů převádí jako věty vedlejší (Dušková 2012: 543, 569, 583).

*From the start, she was intent **on keeping** the paper within the family and eventually **passing** it on to her children. (O: 46)*

*Od začátku byla rozhodnutá, že **si její** rodina deník **ponechá** a ona ho jednou **předá** svým dětem. (P: 20)*

Při převodu polovětných vazeb jsem se ale zároveň snažila využít i parataktických souvětí, díky nimž je souvětí volnější a mnohdy plynulejší (Levý 2012: 136).

We had lunch on two trays on the back porch at Glen Welby, chatting and listening to some classical records. (O: 45)

Na dvou podnosech jsme si odnesli oběd na zadní verandu, během jídla jsme si povídali a poslouchali desky s klasickou hudbou. (P: 19)

Ve většině případů jsem se věty snažila převést tak, jak byly formulovány ve výchozím textu. Některá souvětí ale byla jak po syntaktické, tak informační stránce značně kondenzovaná. Jejich kondenzovanost navíc zvyšovaly explikace, které jsem v rámci své překladatelské metody považovala za žádoucí. Proto jsem byla nucena některá dlouhá souvětí **rozdělit**. V mnoha případech se navíc jednalo o souvětí se středníky.

*He came to Washington in 1917 as **a dollar-a-year man** for the Wilson Administration; and, while he was holding a variety of positions on the War Industries Board, the Farm Loan Board, and the Federal Reserve Board, the Meyers became friendly with **Bernard Baruch, Oliver Wendell Holmes, Charles Evans Hughes**. (O: 38)*

*V roce 1917 přijel **jako obchodník** do Washingtonu, aby pracoval **za symbolický plat** pro Wilsonovu administrativu. V době, kdy zastával řadu funkcí v Radě válečného průmyslu, Výboru na podporu zemědělství a Federální rezervní radě, se pak manželé Meyersovi spřátelili s **řadou vlivných mužů, jako byl Bernard Baruch, Oliver Wendell Holmes či Charles Evans Hughes**. (P: 12)*

Segmentace souvětí pak v některých případech souvisela s explicitnějším překladem abstraktních výrazů, které byly v postmodifikaci dále rozvíjeny vedlejší větou přívlastkovou obsahovou. V takových případech jsem musela přistoupit k volnějšímu překladu, který ale mnohdy vedl k **amplifikaci**, tj. rozšíření textu. Následující příklad pak dobře ilustruje situaci, kdy jsem takto vzniklé dlouhé souvětí musela rozdělit na dvě věty.

*His widow was left to confront **all the myths and all the insulations that her marriage, her class, and her sex had imposed on her**. (O: 45)*

*Manželství Grahamové, její původ a příslušnost k ženskému pohlaví – z toho všeho pramenilo mnoho mýtů i **chabá připravenost na situace, které jí nebyly příjemné**. S tím se ale nyní musela vypořádat. (P: 19)*

Problémy působily také jmenné fráze, v nichž řídicí větný člen v premodifikaci rozvíjel přívlastek vyjádřený substantivou. V takových situacích jsem se celé slovní spojení snažila co nejvíce **kondenzovat**. V uvedeném příkladu jsem se tak uchýlila k **transformaci** atributu na adverbiale místa.

[...] *to heighten the joke, he gave her as a present a **French butcher-shop** head of a pig.* (O: 43)

[...] *nezůstal ale jen u toho a z legrace jí **ve francouzském řeznictví** koupil jako dárek prasečí hlavu.* (P: 17)

V několika případech došlo v překladu ke **sloučení vět**. Rozhodla jsem se připojit kratší příznakovou větu jednoduchou k větě, která jí předcházela, či po ní následovala.

Graham's insecurity as a woman, as a publisher, and as a parent has clear and painful origins. So does her imperious carriage. (O: 38)

Nejistota Grahamové jako ženy, vydavatelky a matky má stejně jako její panovačné chování jasně a bolestné kořeny. (P: 12)

Stejný postup jsem volila i při překladu této jednočlenné věty neslovesné.

Mrs. Graham looked quite handsome, I thought. A nice full head of hair, and well combed. (O: 34)

Paní Grahamová na ní měla vlasy obratně upravené do objemného účesu a podle mě jí to velmi slušelo. (P: 8)

Důvodem sloučení těchto jednoduchých vět bylo zlepšení textové koheze daného úseku, který neměl při překladu do češtiny stejnou plynulost jako v angličtině. Většina krátkých jednoduchých vět ale při překladu zůstala nezměněna. Jednalo se totiž o prostředek zdůraznění či gradace, který bylo pro zachování stejného účinku nutno ponechat i v překladu. Tuto situaci lze demonstrovat na následujících větách, z nichž jedna je větou neslovesnou (v překladu ovšem vlivem **modulace** sloveso přibylo). Pro zachování zdůraznění zde ke sloučení vět nedošlo.

Impossible. You can't go. (O: 34)

Není to možné. Nemůžete odejít. (P: 8)

Dále bylo třeba pracovat se skutečností, že syntaktické vztahy jsou v angličtině vyjádřeny mnohdy implicitněji než v češtině (Knittlová 2010: 123). Aby příjemce jednotlivým souvislostem lépe porozuměl, uchýlovala jsem se v některých případech k **intelektualizaci**. Jednalo se o individuální posuny, které se odvíjely i od volby lexika.

Surrounded by her male editors and executives, Graham could recognize in herself the same reflexes of deference she had learned as a daughter and as a wife. (O: 45)

Všichni redaktori a vedoucí pracovníci Postu byli muži, a Grahamová tak jako dobře vychovaná dcera a manželka cítila potřebu dát na jejich názor. (P: 19)

V textu se také často objevovaly **vsuvky**. Autor jimi chtěl zpravidla naznačit, že informace v nich obsažené jsou po informační stránce pouze doplňkové, zároveň je ale využíval pro vysvětlení, či dokonce zdůraznění nějaké skutečnosti (jako je tomu i v citovaném příkladu).

My limousine driver had been given strict instructions—and a sizable bribe—to wait outside in case of emergency. (O: 34)

Řidič limuzíny dostal – společně s tučným úplatkem – velmi jasné instrukce, aby pro všechny případy počkal venku. (P: 8)

Ve valné většině případů jsem se vsuvky rozhodla v překladu ponechat, jelikož byly silně vázány na kontext věty. V jednom případě však byla vsuvka neúnosně dlouhá, a proto jsem se ji ze souvětí rozhodla vydělit a vytvořit dvě samostatné věty. Kdybych souvětí ponechala v původní podobě, byl by výsledný překlad syntakticky i informačně přetížený a čtenář by se v textu hůře orientoval. Na tomto případě navíc můžeme opět sledovat, jaký vliv měly explikace na syntax překladu.

How could a woman reared in such exquisite privilege—one whose circle of friends, among them Robert McNamara and Henry Kissinger, Lyndon Johnson and Nancy Reagan, rarely widened beyond the most powerful élites of Washington and New York—take such risks? (O: 36)

Byla to žena, která měla vždy všeho dostatek a mezi jejíž přátele patřili téměř vždy příslušníci nejvlivnějších washingtonských a newyorských elit, včetně ministrů Roberta McNamary a Henryho Kissingera, prezidenta Lyndona Johnsona či Nancy Reaganové. Jak je tedy možné, že byla ochotna tolik riskovat? (P: 10)

V originálu se rovněž často vyskytovaly **přístavky**, a to jak restriktivní, tak i nerestriktivní. Při překladu jsem je většinou ponechávala v původní podobě, přičemž jsem usilovala o co největší plynulost textu. V případě delších apozic jsem pak do premodifikace přesunula alespoň část informace:

In 1962, Phil Graham met Robin Webb, a young Australian woman who had been working in Newsweek's Paris bureau, and he began appearing with her at Newsweek bureaus all over the world. (O: 44)

V roce 1962 se Phil Graham seznámil s mladou Australankou Robin Webbovou, která pracovala pro redakci Newsweeku v Paříži a s níž se začal objevovat na pobočkách Newsweeku po celém světě. (P: 18)

Autor pak v textu také opakovaně rozvíjel základní myšlenku tak, že k ní volně připojoval další zpřesňující vyjádření. Tyto konstrukce se v textu vyskytovaly velmi často, a proto jsem s nimi při překladu pracovala jako s projevem autorova stylu. V překladu jsem je opět většinou ponechávala nezměněné.

The Post was his instrument, his means of being listened to. (O: 41)

Post byl jeho nástroj, prostředek k tomu, aby ho ostatní vyslechli. (P: 15–16)

Ke konstitutivním posunům pak docházelo v případech, kdy by překlad jednotlivých výrazů v těchto konstrukcích působil těžkopádně a nepřírozně. Uchýlila jsem se proto k **transpozici** – v této větě se substantivum *humiliations* změnilo na adjektivum a bylo připojeno k výrazu *incidents*, čímž došlo ke **kompresi** celého vyjádření.

For all its glamour and great personages, Personal History is a litany of humiliations, incidents in which the memoirist faults herself for lack of judgment, of independence, or of strength. (O: 37)

Přes všechno to pozlátko a významné osobnosti, s nimiž se čtenář setká, je kniha Personal History litanii plnou ponižujících životních okamžiků, v nichž se autorka viní z nedostatku soudnosti, nezávislosti nebo síly. (P: 11)

Zajímavý problém při překladu představovaly **citace**. V některých případech je totiž autor zakomponoval do věty, jejíž podmět byl ve 3. os. sg. Samotné citace ale byly psány v 1. os. sg. Při překladu jsem tedy postupovala tak, že jsem větu přeformulovala. V tomto případě se dokonce původně uvozovací výraz stal součástí samotné citace. K této změně jsem se uchýlila poté, co jsem si v autobiografii Agnes Meyerové ověřila, že skutečně sama užívá výrazu *behaved*.

In her own memoir, Agnes wrote of rebelling against the responsibilities of marriage; she behaved, she said, “as if the whole world were in a conspiracy to flatten out my personality and cast me into a universal mold called ‘woman.’” (O: 39)

Ve vlastních memoárech Agnes píše o tom, že se proti povinnostem v manželství bouřila: „Chovala jsem se, jako by se proti mně celý svět spiknul a chtěl, abych byla stejná jako ostatní a šlo mě vměstnat do univerzální formy, které se říká „žena“.“ (P: 13)

Při překladu hrál také důležitou roli slovosled. Ten má v angličtině především gramatickou funkci, která souvisí s analytickým charakterem anglické mluvnické stavby (Dušková 2012: 518). Na aktuálním členění větném se tak podílí méně než ve flektivní češtině, kde je aktuální členění větné hlavním slovosledným činitelem (2012: 519). Při

překladu jsem se volnější český slovosled snažila využít tak, aby byla dodržena tematicko-rematická struktura věty.

During that Leningrad trip, the only moment that hinted at something mysterious and human came when we were in a map room at the Hermitage Museum. (O: 35)

Jediná chvíle, která o ní během naší návštěvy Leningradu prozradila cosi tajemného a lidského, nastala v Ermitáži v jedné místnosti s mapami. (P: 9)

Při překladu jsem se musela vyrovnat se systémovými rozdíly mezi anglickým a českým jazykem. Místy se ukázala jako problematická kategorie času, která v češtině není tak rozvinutá jako v angličtině. Tuto situaci jsem se snažila kompenzovat aktivním využitím kategorie vidu. Pro vyjádření předčasnosti některých dějů jsem pak použila adverbialie času (jako i v tomto případě) či jiné lexikální prostředky:

“She had not thought about what marriage entailed in the way of relationships to spouse and children,” Graham writes. (O: 39)

„Nikdy předtím nepřemýšlela o tom, co v rámci manželství obnáší vztah k manželovi a dětem,“ líčí Grahamová. (P: 13)

V případě pasiva bylo třeba přihlídnout ke skutečnosti, že angličtina trpný rod využívá mnohem častěji než čeština. V překladu tak docházelo k **modulaci**, při níž jsem trpný rod nahrazovala rodem činným.

Mann was once asked whether Agnes was German. (O: 38)

Jednou se Manna zeptali, jestli je Agnes Němka. (P: 12)

2.4.2 Lexikální rovina

Dle Levého (2012: 51) je zásadní, aby překladatel čtenáři zprostředkoval ideově estetické hodnoty původního textu, tj. jeho ladění, ironické podbarvení, suché konstatování apod., a zvolil takové prostředky, jimiž stejného účinku dosáhne i v překladu. Jedním z hlavních rysů překládaného textu byla jeho značná **expresivita**, humorné až ironické podbarvení některých odstavců, které se střídaly se spíše neutrálněji psanými biografickými pasážemi. Při volbě adekvátního lexika tak bylo nutné zohlednit nejen jazykovou normu češtiny, ale také styl a estetickou stránku překládaného textu.

Při překladu expresivních výrazů jsem se snažila expresivitu lexikálních jednotek zachovat a úsek převést tak, aby v českém prostředí působil přirozeně.

*Graham was from a Florida family whose financial prospects, while **far from dire**, were **a matter of occasional drama**. (O: 40)*

Graham pocházel z rodiny na Floridě, jejíž finanční situace, jakkoli v žádném případě zoufalá, byla nicméně tu a tam příčinou nesnáží. (P: 14)

Pokud jazyková norma a styl textu zachování expresivity nepovolovaly, byla jsem nucena přistoupit k **nivelizaci** a expresivitu vyjádření snížit.

Until recently, Katharine Graham, considering her influence, has been almost invisible. (O: 36)

Přes svůj vliv byla Katharine Grahamová až donedávna velmi přehlížená. (P: 10)

K nivelizaci docházelo také v situacích, kdy v češtině neexistoval výraz, který by svými konotacemi odpovídal originálu: [...] *it was flatly written and salted with [...]* (O: 36) : [...] *autorka ji pojala povrchně a proložila ji [...]* (P: 10).

Aby těmito ztrátami neklesala estetická hodnota textu, uchýlila jsem se na několika místech ke **kompenzaci**. Původně neutrální výraz byl tak v překladu pojat expresivněji:

Jovanovich caved, then pulped. (O: 36)

Jovanovich kapituloval a knihu poslal do stoupy. (P: 10)

V tomto případě jsem dokonce pro zachování ironie doplnila v překladu uvozovky:

On the appointed day, I put on my good blue suit, fired up the office Volvo, and proudly drove the hairdresser to Mrs. Graham's suite at the National Hotel. (O: 34)

V domluvený den jsem na sebe hodil svůj pěkný, modrý oblek, nastartoval jsem firemní Volvo a „kadeřnici“ jsem pyšně odvezl do apartmá paní Grahamové v hotelu Nacional. (P: 8)

V textu se tak střídaly úseky, kdy byla zeslabována, či výrazně zesilována expresivita výrazu, což vedlo k **individuálním posunům**, které vycházely z mé interpretace originálu a mého idiolektu.

Z hlediska expresivity se ukázal být také komplikovaný převod vulgarismu, který se v rámci jedné z citací v textu vyskytuje. Dle Knittlové (2010: 72) záleží při překladu vulgarismů na tom, co je v dané době považováno za dovolené a co za zakázané. Musíme proto přihlížet k širokému jazykovému i mimojazykovému kontextu a respektovat pragmatický aspekt. Při překladu jsem tak zohlednila požadavky českého publicistického stylu a vybrala jsem výraz, který by byl dnes v písemném projevu považován za přijatelný. Expresivita však byla snížena.

*[...] Mrs. Graham is said to have turned to the correspondent and announced, with a profane burr, “You know, I didn't travel all the way here to be a **fucking** tourist.”* (O: 33)

[...] se paní Grahamová údajně otočila na dotyčného zpravodaje a za použití výrazů ne právě vhodných pro dámu zavrčela: „Víte, nejela jsem takovou dálku, abych objížděla **podělaný** turistický atrakce.“ (P: 7)

Na této větě lze také dobře ilustrovat, jak zásadní byla v některých situacích volba adekvátního rejstříku. Většina citací ve výchozím textu pocházela z písemných projevů, a tak jsem je překládala pomocí spisovných výrazů. V tomto případě by ale přílišná spisovnost kontrastovala s vulgarismem, a tak jsem ve větě využila prvků hovorové češtiny (koncovka *-é* byla nahrazena koncovkou *-ý*).

Na tomto případě také můžeme pozorovat, že jsem v překladu přistupovala k **modulaci** – poměrně abstraktní představa *to be a fucking tourist* byla nahrazena konkrétní činností (*objížděla turistický atrakce*). K modulaci docházelo na lexikální rovině poměrně často. Jednalo se např. o **antonymickou změnu**:

I insisted. (O: 35)

Nenechal jsem se odbýt. (P: 9)

V textu se rovněž objevovaly případy **vektorové změny**, kdy jsem měnila směr přístupu k označované realitě:

In 1998, Katharine Graham won a Pulitzer Prize for Personal History. (O: 48)

V roce 1998 získala Katharine Grahamová za knihu Personal History Pulitzerovu cenu. (P: 21)

Ke **konkretizaci** jsem v překladu přistupovala především v situacích, kdy by zachování abstraktního vyjádření ztěžovalo porozumění textu:

[...] but Bradlee could barely find his story in the paper: it was buried **deep inside**, [...] (O:42)

*Bradlee pak ale svou reportáž v deníku skoro nenašel – byla pohřbena **pod jinými články** [...]*
(P: 16)

V překladu jsem se rovněž často uchýlovala ke **specifikaci**. K té docházelo především u sloves, což je při překladu z angličtiny do češtiny typické (Knittlová 2010: 48). Oproti anglickým slovesům, která fungují spíše jako relátory mezi jmennými nositeli významu, je totiž v češtině základním nositelem významu právě sloveso (2010: 48). Specifičnost českých sloves lze ilustrovat na následujících příkladech: *arrive* (O: 33) : *přiletět* (P: 7) ; *go* (O: 34) : *odejít* (P: 8); *satisfy* (O: 38) : *ukonejšit* (P: 12).

Specifikace se také výrazně projevovala při překladu **verb dicendi**, která se v textu objevovala především v souvislosti s přímou řečí a citacemi. Nejobvyklejším sdělovacím slovesem je v angličtině sloveso *say* (Knittlová 2010: 55), které se v textu

společně se slovesem *write* vyskytovalo nejčastěji. Jelikož při překladu není žádoucí, aby docházelo k opakování, snažila jsem se využít bohaté slovní zásoby češtiny a pro překlad těchto sloves využít různých synonymních výrazů. Při výběru jsem vycházela především z kontextu, jako příklad může sloužit následující věta:

“You’re on,” she said. (O: 34)

„Platí,“ odpověděla. (P: 8)

Vlivem **explikací**, které jsem v některých situacích považovala za žádoucí (viz Pragmatická rovina), docházelo v mém překladu často k **amplifikacím**:

*Even before Adolph Ochs bought the paper, in 1896, the Times had earned its record for rigor when it **went after Boss Tweed**. (O: 41)*

*Ještě předtím, než deník v roce 1896 koupil Adolph Ochs, se totiž jeho reportérům podařilo **odhalit korupční skandál politika „Bosse“ Tweeda** a od té doby se Timesy těšily velkému uznání. (P: 15)*

Tato rozšíření jsem se v překladu snažila kompenzovat. V rámci některých vět jsem se tedy rozhodla pro **kondenzovanější**, úspornější vyjádření, a to především v situacích, kdy byly v textu použity dva výrazy, které se v češtině daly nahradit jedním slovem či slovní kolokací. Proto jsem se např. rozhodla přeložit *all the pulling and hauling* (O: 40) jako *oddřu* (P: 14) či *to recount what he had seen and heard* (O: 42) jako *aby vylíčil vše, čeho byl svědkem* (P: 16).

Při překladu jsem také přistupovala ke **generalizaci**, kdy jsem některá slova nahrazovala jejich hyperonymem – např. *lima beans* (O: 33) jsem přeložila pouze jako *fazole* (P: 7). Ke zobecnění došlo také u slovního spojení *a coffin-size box with open slats* (O: 35), které jsem přeložila jako *jakousi větší bednu s otvory* (P: 9) – tím jsem chtěla zaručit, že si čtenář popisovaný objekt dokáže dobře představit. Ke generalizaci mě v mnoha případech vedly reálie spjaté s prostředím výchozího textu, což dobře ilustrují následující příklady: *the Treaty of Ghent* (O: 34) : *[vyjednávali podmínky] nějaké veledůležité mírové smlouvy* (P: 8) ; *in Prince William County* (O: 35) : *v nějakém zapadákově* (P: 9). Těmito překladatelskými řešeními jsem snažila vyrovnat presupozice mezi výchozím a cílovým adresátem.

Jedním z charakteristických rysů textů byly opakované **slovní hříčky**. Při jejich řešení docházelo k **individuálním posunům**, vždy jsem se ale snažila zachovat významovou stránku vyjádření a respektovat jazykovou normu češtiny. V tomto rozboru se pokusím vyjmenovat ty, které byly pro překlad nejzásadnější.

Slovní hříčky zpravidla obsahovaly slova, která mohla v různých situacích nabývat odlišných významů. V této větě autor např. využil slovesa *carve*, jehož primárním významem je *vyřezat, vyrýt*. V souvislosti s profesním životem pak ale může popisovat i proces budování kariéry. Obě tyto složky autor do věty zakomponoval tím, že vytvořil jmennou frázi *his own career coffin*, a vytvořil tak nejenom slovní hříčku, ale i metaforu. V češtině bylo nemožné najít sloveso, které by svými vlastnostmi odpovídalo slovesu *carve*, a proto jsem se pokusila pracovat s vyjádřením jako celkem. Pro zachování obraznosti a významu jsem přistoupila k **substituci** a užila sousloví *pohřbít kariéru*, které je pro účely situace dostatečně expresivní a metafoře odpovídá i po obsahové stránce (*pohřbít ~ coffin*).

[...] *a certain Africa-based correspondent who carved his own career coffin* [...] (O: 33)

[...] *o jistém africkém korespondentovi, který svou kariéru dokonale pohřbil* [...] (P: 7)

Zajímavý byl rovněž případ, kdy autor využil anglického homonyma *liquidity*. To svým významem odkazuje nejen na „tekutost“, ale také na „likviditu“ v oblasti financí. Pomocí tohoto slova ve větě vyzdvihl oba výše zmíněné významy, což představovalo poměrně velký překladatelský problém. Z významového hlediska mi přišlo důležité zachovat především vztah mezi „tekutinou“ a „penězi“, a tak jsem se při překladu opět uchýlila k **substituci** a slovní hříčku nahradila souslovím *prolít (co) hrdlem*. Významová i estetická hodnota výchozího věty tak zůstala zachována.

*This being Russia, however, I could not bet with any confidence against the possibility that he was at this very moment **converting his cash into a refreshing liquidity** at some local boîte.* (O: 34)

*Tohle ale bylo Rusko, a tak jsem si nemohl být vůbec jistý tím, že **peníze nyní neprolévá hrdlem** v nějakém místním baru.* (P: 8)

V některých případech se jednalo o značně originální slovní hříčky. V následující větě užil autor kompozita *bus-size*, na které o několik vět později navázal slovem *bus*. Při řešení této slovní hříčky jsem pracovala především se sémantickou složkou výrazu, zároveň jsem ale vybírala z takových řešení, která by slovní hříčce odpovídala i svou formou. Nakonec jsem zvolila slova *obří* a *obryně*, která mají společný kořen, a slovní hříčka je tak hned jasně patrná.

*As I began to lead the way down the steps, a **bus-size** babushka—the usher—fixed me with a hard look and said [...].* (O: 34)
(...)

*It is not usually advisable, or possible, to argue with a Soviet **bus**, but my priorities were clear.* (O: 35)

*Když jsem se ale i s dámami vydal ke schodům, zdejší uvaděčka – bábuška **obřích** rozměru – se na mě nesmlouvavě podívala a řekla: [...].* (P: 8)

(...)

*Obvykle se nedoporučuje a zpravidla ani není možné zkřížit cestu sovětské **obryni**, já měl ale jasno.* (P: 9)

Slovní hříčky se takto efektivně nepodařilo přeložit ve všech případech. Docházelo tak k **nivelizaci**, která byla většinou podmíněna jazykovou normou češtiny. V této větě jsem slovesa *govern, lead* a *manage* – která se dají v angličtině použít ve více kontextech – musela přeložit velmi specifickými českými slovesy. Při překladu se tak ale vytratila slovní hříčka – např. sloveso *lead* bylo v anglickém originálu použito jako *vést* domácnost a *vychovávat* děti, přitom ale dokázalo čtenáři sugerovat obraz „vedení“ nějakého podniku. Dvojnáčnost těchto sloves se však v překladu bohužel nepodařilo zachovat.

*[...] we were not capable of **governing, leading, managing** anything but our homes and our children.* (O: 46)

*[...] nejsme schopny **mít na starosti, zajišťovat či obstarávat** nic jiného než dům a děti.* (P: 20)

V textu se také často vyskytují metafory, přirovnání a frazémy¹⁴, které v textu opět vedly k individuálním posunům. V případě přirovnání jsem se snažila pracovat s celkem, a ne pouze s dílčími částmi (Kufnerová 1994: 86). Často jsem se proto uchylovala k **substituci**, při níž jsem zvolila příměr, který je v češtině frekventovanější.

*[...] I increasingly saw my role **as the tail to his kite** [...]* (O: 43)

*[...] že mě chápe spíše **jako svého věrného pejska** [...]* (P: 17)

V případě frazémů a metafor pak docházelo k **nivelizaci**, jelikož jsem vyjadřovanou skutečnost často explicitněji pojmenovala. Na příkladě této metafory navíc můžeme pozorovat, že jsem se snažila docílit verbalizace nominálního vyjádření.

*[...] that, perversely, I had seemed to enjoy the role of **doormat wife**.* (O: 40)

*[...] a že jsem si zřejmě zvráceně užívala roli **ženy, která po sobě nechá všechny šlapat**.* (P: 14)

¹⁴ Některé metafory a frazémy se vztahovaly přímo k prostředí výchozího textu, a proto o nich více pohovořím v kapitole věnované pragmatické rovině překladu.

V textu se rovněž vyskytovaly **termíny** spjaté především s americkými dějinami a politikou. Při jejich překladu jsem vycházela z Opatrného (1998) a Tindalla (1998). Překladem jsem se pak snažila navázat na knihu *Všichni prezidentovi muži* (2002), kterou do češtiny přeložil Miroslav Košťál. V českém prostředí se jedná o nejnovější publikaci, která se zabývá podobnou tematikou jako překládaný text, autory knihy jsou navíc novináři deníku *The Washington Post*. Z Košťálova překladu jsem proto vycházela a jeho překladatelská řešení měla vliv i na některá moje rozhodnutí, mj. i na to, jak přistoupím k zápisu *Pentagonských dokumentů*. Zatímco Košťál ve svém překladu píše *Pentagonské* s velkým písmenem, řada autorů včetně Majstra (1997) užívá malého „p“. Při překladu jsem se tak na základě výše zmíněných důvodů rozhodla respektovat Košťálovo řešení. V překladu hrála také velkou roli terminologie spjatá s žurnalistikou, kde jsem musela často přistoupit ke kompromisům. Pro ilustraci můžeme uvést příklad publicistického útvaru *editorial*, který v mnoha ohledech zcela neodpovídá českému *úvodníku* (výraz užitý v překladu) – zahrnuje totiž i něco z českého komentáře, fejetonu či skeče (Knittlová 2010: 193). Termín *senior editors* (O: 33) jsem pak byla nucena zobecnit na *redaktory* (P: 7). Kromě termínů se v textu objevovaly i profesionalismy, např. *closings* (O: 46) : *uzávěrka* (P: 19). V těchto případech jsem tak často jednotlivá řešení ověřovala v korpusech (InterCorp, syn_v8 a Treq). Vycházela jsem rovněž z Osvaldové (1999).

2.4.3 Pragmatická rovina

Abych překonala rozdíly mezi presupozicemi původního a cílového adresáta, uchylovala jsem v řadě případů k **explikacím**. Jednalo se o **individuální posuny**, kterými jsem zasáhla nejen do syntaktické, ale i lexikální roviny výchozího textu. Přistoupila jsem k nim především proto, aby se čtenář v textu lépe orientoval a pochopil jeho hlavní sdělení. Jejich počet jsem se ale v překladu snažila mírnit – explikovala jsem pouze tehdy, pokud to bylo nezbytně nutné.

Nejčastějším příkladem explikace byla v překladu **vnitřní vysvětlivka**. Jednalo se o velmi efektivní prostředek, jak v textu čtenáři přiblížit neznámé kulturní reálie. Díky ní jsem v řadě případů nemusela přistoupit k poznámkám překladatele.

Vnitřní vysvětlivku jsem většinou přidávala k názvům deníků a jiných médií (*Newsweek* [O: 41] : *týdeník Newsweek* [P: 15] ; *CBS* [O: 37] : *televizní stanici CBS* [P: 11]), ale hojně také u toponym (*in Sun Valley, Idaho* [O: 48] : *ve městě Sun Valley ve státě Idaho* [P: 21]). U názvů univerzit pak byla vnitřní vysvětlivka mnohdy značně podrobná:

Katharine did not seem to realize she was part Jewish until she was at Vassar. (O: 38)

Katharine si podle všeho neuvědomovala, že je poloviční židovka, dokud se neocitla na Vassaru mezi vysokoškoláky z prominentních protestanských vrstev. (P: 12)

V tomto případě byla vnitřní vysvětlivka skutečně nutná – čtenáře bylo třeba seznámit se skutečností, že má Vassar College pověst školy, kde studují především lidé z vyšších protestanských vrstev.

V následujícím případě pak došlo k **individuálnímu posunu** především proto, že jsem chtěla čtenáři přiblížit novináře Woodwarda a Bernsteina. Originál se odkazuje na dvě knihy, které oba novináři společně vydali. Při překladu jsem se rozhodla uvést celý název první a známější z nich, aby český čtenář pochopil, na jaké knihy autor v textu konkrétně naráží. Druhou z knih jsem již nezmiňovala, jelikož v českém kontextu tolik známá není a její explicitní pojmenování by zbytečně prodloužilo již tak dlouhé sdělení:

She hardly exists in Woodward and Bernstein's books, and she is portrayed in cardboard terms almost everywhere else. (O: 36–37)

Ve Všech prezidentových mužích od Woodwarda a Bernsteina se téměř neobjevuje a ve většině ostatních knih není vyobrazena realisticky. (P: 10–11)

Vnitřní vysvětlivka se pak často objevovala i v souvislosti s **antroponymy**. Autor totiž v textu často pracuje se jmény významných osobností, s nimiž ale nemusí být český čtenář vždy obeznámen. U antroponym jsem se k vnitřní vysvětlivce rozhodla přistoupit pouze na těch místech, kde byla nezbytná pro pochopení situace. Pokud se v textu antroponymum opakovalo, ale ani v jednom případě nebylo autorem čtenáři přiblíženo, přidala jsem vnitřní vysvětlivku tam, kde bylo zmíněno poprvé. Dodávám ji např. v této větě, kde čtenáře blíže seznamuji s Robertem McNamarem a Henrym Kissingerem. Zároveň zde takto přibližuji i postavu Lyndona Johnsona – v tomto případě je to ovšem proto, že jeho jméno se v textu ještě mnohokrát objeví i v souvislosti s jeho politickou funkcí, a proto jsem považovala za vhodné ji zmínit už zde. U Nancy Reaganové naopak předpokládám, že ji (nebo alespoň jejího manžela) český čtenář zná.

[...] whose circle of friends, among them Robert McNamara and Henry Kissinger, Lyndon Johnson and Nancy Reagan rarely widened beyond the most powerful élites of Washington and New York [...] (O: 36)

[...] mezi jejíž přátele patřili téměř vždy příslušníci nejvlivnějších washingtonských a newyorských elit, včetně ministrů Roberta McNamary a Henryho Kissingera, prezidenta Lyndona Johnsona či Nancy Reaganové. [...] (P: 10)

Vnitřní vysvětlivce jsem se však snažila vyhnout na místech, kde byla frekvence antroponym opravdu vysoká. Jako příklad můžeme uvést tento dlouhý výčet:

The eulogists were the Graham children, Ben Bradlee, Arthur Schlesinger, Jr., Henry Kissinger; the pallbearers included Barry Diller, Vernon Jordan, and Robert McNamara; and among the ushers were Lloyd Cutler, the de la Rentas, Barbara Walters, Mike Nichols, Diane Sawyer, and Bob Woodward. (O: 48).

Děti Grahamové, Ben Bradlee, Arthur Schlesinger Jr. a Henry Kissinger na pohřbu přednesli smuteční projev, rakev nesli Barry Diller, Vernon Jordan a Robert McNamara. Lloyd Cutler, de la Rentas s manželkou, Barbara Waltersová, Mike Nichols, Diane Sawyerová a Bob Woodward zase pomáhali lidem najít místo. (P: 21–22)

V tomto případě by vnitřní vysvětlivka až příliš prodloužila původní sdělení. Není jí zde navíc třeba – cílem věty bylo čtenáři sdělit, že se na pohřbu Grahamové objevilo mnoho známých a důležitých lidí, což autor v textu sám komentuje i na jiných místech. Antroponyma zde tedy spíš fungovala jako příklady a já se spoléhala na to, že jsem čtenáři již některé osobnosti představila (McNamara, Kissinger, Bradlee, Woodward) a alespoň některé z nich bude znát sám.

Přestože jsem se po celou dobu překladu snažila zachovat překladatelskou iluzi (a i z toho důvodu jsem se v případě explikací spíše uchylovala k vnitřním vysvětlivkám), na několika místech jsem musela přistoupit k tomu, že jsem v textu užila **poznámek překladatele**. V jednom případě se jednalo o zkrácené názvy deníků *The Washington Post* a *The New York Times*, *Timesy* (*the Times*) by totiž čtenář mohl snadno zaměnit za deník *Los Angeles Times*, který se v textu také objevil. Druhá poznámka překladatele se týkala termínu *paper of record*, pro který v češtině neexistuje odpovídající ekvivalent. Jelikož se jednalo o termín, rozhodla jsem se jeho význam objasnit v poznámce překladatele.

Již v překladatelské analýze jsem nastínila, že čas a místo byly dva faktory, které v tomto překladu hrály skutečně velkou roli. Překládaný text byl publikován (v tištěné podobě) v roce 2006 a závěr epilogu komentuje situaci právě tohoto časového období. Jelikož jsem ale chtěla vytvořit text, který by měl vyjít v roce 2021, musela jsem na konci epilogu rok explicitně zmínit, a čtenáře tak informovat o tom, že se daná sdělení týkají

právě tohoto roku. Faktor času se do textu nepřímo promítá i na jiných místech. Dobře to ilustruje hned úvodní věta:

*In my boyhood as a reporter, I nearly killed **the matriarch of the liberal-media conspiracy.*** (O: 33)

Když jsem byl ještě mladý a nezkušený reportér, málem jsem zavinil smrt ženy, která v boji za pravdu sjednotila americká liberální média. (P: 7)

Článek vyšel v roce 1997, kdy tomu bylo 25 let od aféry Watergate, a všechna americká média se tak touto událostí znovu zabývala. Jistá pozornost se věnovala i Katharine Grahamové, a proto se v této větě autor může vyjádřit pouze v náznacích, aniž by došlo ke zmatení čtenáře. Při překladu ale musím počítat s tím, že text převádím do jiné doby a kultury, přičemž pracuji s naprosto odlišnými presupozicemi. Ve svém řešení tak musím narážku čtenáři přiblížit a opět se uchýlit k explikaci, která ale vede ke ztrátě negativních konotací původního výrazu (*conspiracy*)¹⁵. Dle Levého (2012: 114) je ale takové vysvětlení namístě, jelikož cílovému čtenáři uniká něco, co bylo pro původního čtenáře v originálu obsaženo.

S faktorem místa se pak kromě explikací pojily i další překladatelské problémy. Jedním z nich byla i volba postupu při překladu proprií. Zde jsem se musela vyrovnat s tím, že je překlad útvar hybridní – dochází v něm k prolínání významového obsahu a formálních prvků originálu s uměleckými rysy vázanými na jazyk, které dílu dodal překladatel (Levý 2012: 88). Jako překladatel tak musím hledat kompromisní řešení.

Při překladu **toponym** jsem se snažila text co nejvíce přizpůsobit českému prostředí, a tak jsem se (pokud to bylo možné) při překladu toponym uchylovala k **oficiálnímu překladu**. Vycházela jsem přitom z odborných publikací a korpusů (*Tierra del Fuego* [O: 33] : *Ohňovou zemi* [P: 7] ; *on Lafayette Square* [O: 38] : *na Lafayetteově náměstí* [P: 12]), v některých případech však bylo nutné přistoupit k **přepisu**. Jednalo se o města *Washington*, *New York*, ale mj. i o farmu *Glen Welby*. Její název by sice bylo možno kalkovat a přeložit jako „*Welbyho údolí*“, při překladu jsem ale nechtěla použít právě poněkud zavádějící slovo *údolí*, které by čtenáře mohlo zmást.

¹⁵ Slovní spojení *liberal-media conspiracy* se v textu znovu objevuje na konci článku, který již není součástí překladu. Autor tímto výrazem naráží na skutečnost, že někteří lidé považovali šokující články deníku *The Washington Post* a dalších liberálnějších periodik za jakési spiknutí proti prezidentovi. V tomto druhém případě by tedy bylo vhodné tento aspekt do případného překladu zakomponovat, a tím o tuto informaci doplnit i úvodní větu překladu.

Zajímavý problém představovaly autorem zmiňované **názvy knih a článků**, které nebyly nikdy přeloženy do češtiny. Jednou z možností bylo vytvořit pracovní překlad, který bych uvedla do hranatých závorek za název publikace, popř. článku. Především u článků se ale toto řešení ukázalo jako značně problematické – jejich názvy totiž naznačovaly, že by se mohlo jednat o obrazná vyjádření nějak spjatá s obsahem textu. Ani jeden z článků se mi však nikde nepodařilo dohledat. U ostatních publikací bylo zase vždy specifikováno, co je jejich obsahem, a překlad názvu se mi tak zdálo zbytečné dodávat. Nakonec jsem tedy názvy knih **převzala**, přičemž jsem počítala s tím, že čtenáři postačí informace o jejich obsahu. V případě článků jsem pak spoléhala na vnitřní vysvětlivku uvedenou v originálu, která specifikovala, že se jedná o úvodníky, což jsem v dané situaci považovala za dostačující.

Názvy deníků a jiných médií jsem musela zachovat v nezměněné podobě, byly ale doplněny o vnitřní vysvětlivku (viz výše). V souvislosti s médii jsem pak na některých místech musela přistoupit k **explicitaci**, jelikož autor uvedl názvy některých mediálních společností pouze ve zkratkách. V překladu jsem tedy společně se zkratkou uvedla celý název dané společnosti v angličtině: *two wire services, AP and UPI* (O: 47) : *zpravodajské agentury Associated Press (AP) a United Press International (UPI)* (P: 21). Chtěla jsem docílit toho, že čtenář význam zkratk pochopí. K explicitaci jsem se uchýlila i u antroponym, kde zase autor často využívá iniciál. Ty jsem byla v češtině nucena rozepsat: *LBJ* (O: 42) : *Lyndona Johnsona* (P: 16).

Některé příklady antroponym jsem uvedla již výše v souvislosti s explikacemi, nyní bych se ale ráda zaměřila na to, jak jsem tato propria překládala. Při překladu jsem přistoupila ke kompromisu – anglická jména jsem všechna **přepisovala** v původním znění, cizí ženská příjmení jsem se ale rozhodla **přechylovat**. K mému rozhodnutí mě vedla nejenom skutečnost, že je přechylování pro češtinu přirozenější, ale také to, že jsem při tomto rozhodnutí musela zohlednit název článku a jeho význam pro text.

Název článku – *Mrs. Graham* – je totiž do značné míry symbolický. Přestože dle Levého (2012: 112) působí zdvořilostní oslovení v češtině mnohdy rušivě, musela jsem v názvu (i na některých místech překladu) výraz *paní* (*Mrs.*) ponechat a název přeložit jako *Paní Grahamová*. Autor chce totiž tímto způsobem vyjádřit úctu a respekt, kterou k paní Grahamové choval on a další novináři deníku *The Washington Post*. Proto se toto oslovení vyskytuje především v úvodu textu, kde se subjekt autora projevuje nejvíce. V „bibliografických“ pasážích však už i autor užívá typičtějšího oslovení *Graham*

(Grahamová). V překladu proto s oslovením pracuji podobně jako on – v úvodu textu ponechávám zdvořilostní oslovení, ale jakmile se ladění textu mění a autor se vyjadřuje spíše věcně, přistupuji k daleko běžnějšímu *Grahamová*. Je nutné však zmínit, že oslovení *paní* vypouštím dříve než autor, kladu přitom ale důraz na to, aby se ladění překladu neodchýlilo od originálu. Oslovení opět zavádím v epilogu, v němž chtěl autor znovu projevit Grahamové svůj respekt a úctu. Přechylování s názvem článku souvisí také proto, že bych v textu nemohla užít úsporného výrazu *Grahamová*, díky kterému čtenář okamžitě ví, že hovořím o Katharine Grahamové, a ne o jejím manželovi. Název článku by navíc v češtině vůbec nepůsobil přirozeně – nepřechýlená příjmení se sice v českém prostředí v menší míře objevují, rozhodně ale nejsou tak běžná a zavedená jako příjmení přechýlená. K přechylování jsem se pak v souladu s tímto rozhodnutím rozhodla přistoupit i u všech ostatních cizích ženských příjmení.

S faktorem místa a presupozicemi jsou pak dále spjaty některé **metafory a frazémy**, které autor v textu používá.

V případě této metafory můžeme pozorovat, že autor u čtenáře předpokládá jisté povědomí o vlakové dopravě. První část věty vypovídá o stavu dopravy během období, kdy byla Indie britskou kolonií, druhá část pak zmiňuje kupon Eurailpass, s nímž lze vlakem cestovat napříč evropskými zeměmi. Po konzultaci s rodilým mluvčím jsem došla k závěru, že autor větou naráží především na kvalitu dopravy – v prvním případě dosahuje daný způsob dopravy vysoké úrovně, zatímco druhý zmiňovaný případ je naopak značně nepohodlný. Při překladu jsem tak přistoupila k **lokalizaci** a vlak jsem nahradila letadlem, kde jsem úroveň pohodlí naznačila pomocí výrazů *soukromý tryskáč* a *třída Economy*. Zároveň jsem v tomto případě využila i okolního kontextu, jelikož v předešlém odstavci hovořím o tom, že má Grahamová do Moskvy *přiletět*.

Mrs. Graham—one always referred to her as Mrs. Graham, even in private and at great distances—did not travel in the style of the British Raj, but she was not arriving on a Eurailpass, either. (O: 33)

Paní Grahamová – které nikdo neřekl jinak, a to ani tehdy, když jsme si povídali mezi sebou a ona nebyla nadohled – sice nelétala soukromým tryskáčem, ale do třídy Economy jsme ji také posadit nemohli. (P: 7)

Další překladatelský problém představoval frazeologický výraz (*could not*) *get elected dogcatcher*. Jedná se o ryze americký idiom, který vyjadřuje míru neoblíbenosti v politice – člověk je tak neoblíbený, že by ho nikdo nezvolil ani za „odchytávače psů“.

Celá pointa frazému spočívá v tom, že příslušníci odchytové služby nejsou do své funkce voleni, jedná se samozřejmě o zaměstnání. Frazému se tedy užívá tehdy, chce-li někdo někomu naznačit, že by se do politiky ani nedostal. V tomto případě jsem se v češtině opět musela uchýlit k volnému překladu. Rozhodla jsem se využít okolního kontextu – autor totiž v předešlé větě hovoří o tom, že se John F. Kennedy právě stal prezidentem. Po sémantické stránce jsem se od původního frazému odchýlila, snažila jsem se ale zachovat stejný „posměšný“ tón celého vyjádření a docílit tak **ekvivalence účinku**.

“Phil,” Kennedy said, “when you get elected dogcatcher I will listen to you on politics.” (O: 42)

„Phile,“ opáčil Kennedy, „až vyhraješ volby, tak si promluvíme.“ (P: 16)

Jelikož je obsah textu silně vázán na prostředí Spojených států amerických, nepovažovala jsem za vhodné se v případě **měny** – amerických dolarů – uchýlit k zpřesňujícímu vyjádření v českých korunách. Mou motivací bylo zachovat kolorit výchozího textu a překlad zasadit do jistého kulturního prostředí.

V textu se rovněž vyskytují **exotismy**. Jedná se o tři ruská slova, která byla transkribována do angličtiny, a o hovorový francouzský výraz. Exotismy se objevují v úvodu textu, kde autor hovoří o svém zážitku z Ruska (tehdy ještě Sovětského svazu). Jazykově jimi podtrhuje prostředí, v němž se text odehrává, a v případě francouzského výrazu upozorňuje čtenáře na francouzský vliv na ruskou kulturu. V překladu jsem tuto jazykovou stránku textu chtěla zohlednit. Všechna ruská slova jsem **transkribovala** do češtiny: *Misha* (O: 34) : *Miša* (P: 8) ; *“Nel’zja.”* (O: 34) : „*Nělzja.*“ ; *babushka* (O: 34–35) : *bábuška* (P: 8–9). Je třeba zmínit, že slovo *bábuška* v češtině existuje – jedná se o rusismus. V textu tak skvěle dotváří obraz ruského prostředí, což byl i cíl výchozího textu. Komplikovanější byl převod francouzského výrazu *boîte* (O: 34). V překladu jsem ho ponechat nemohla, jelikož český čtenář zpravidla nemá takové znalosti francouzštiny, aby výrazu bez problému porozuměl. Proto jsem se rozhodla francouzské slovo **přeložit** a v překladu tak pracovat se slovem *bar[u]* (P: 8). Došlo tak k **nivelizaci**.

2.4.4 Další překladatelské problémy

Další problém představovala **intertextovost**. O některých překladatelských postupech v souvislosti s citacemi a přímou řečí jsem již hovořila, nyní bych se chtěla spíše věnovat grafické stránce těchto pasáží a tomu, jaký dopad mělo jejich zapojení do jiné věty na jejich překlad. Zároveň bych chtěla znovu zdůraznit, že jsem při překladu

citací nemohla vycházet z již existujících překladu. Všechny byly poprvé přeloženy mnou jako součást tohoto překladu, a tak se v nich do značné míry odráží i překladatelské postupy, které jsem volila při překladu Remnickova textu.

V textu se citace často objevovaly samostatně. Jednalo se o dlouhé, ucelené odstavce, kde nebylo specifikováno, kdo je autorem daného prohlášení. Remnick se v tomto ohledu spoléhal převážně na okolní text, a jelikož ve všech případech bylo opravdu jasné, kdo je autorem citace, nebylo ani v překladu třeba nic dodávat. Zajímavé však bylo, že některé delší citace neměly uvozovky a nebyly ani nijak jinak graficky odděleny (např. menší velikost písma). Proto jsem považovala za nutné v překladu doplnit alespoň uvozovky.

V případě citovaného telegramu a dopisu jsem pak využila **kurzívy**, kterou jsem oba texty graficky zvýraznila. Pokud se jednalo pouze o části dopisů, vyznačila jsem je pouze uvozovkami. Velký překladatelský problém představoval překlad telegramu. Jeho první dvě věty totiž nerespektovaly zásady správného pravopisu – chyběla v nich interpunkce. Na jeho konci pak po čárce následovalo velké písmeno. Z obsahu textu i z předešlé věty ale můžeme usoudit, že za chybami stálo emocionální vypětí jeho autorky. Při překladu jsem se proto tyto pravopisné chyby rozhodla zohlednit – záměrně jsem vynechávala čárky a na konci textu jsem jako v originálu napsala po čárce velké písmeno.

(Not long after Phil left her, Katharine sent him a desperate telegram:)

Mascots are for loving helping and listening. You are stuck with me as a mascot repeat mascot. The moment of happiness you gave me is more help than most people are given in a lifetime, Thank you for it. I'm here if you need me and I love you. (O: 44)

(Nedlouho poté, co ji Phil opustil, mu Katharine poslala zoufalý telegram:)

Maskoti mají milovat pomáhat a naslouchat. Jsem Tvůj maskot opakuji maskot a už se mě neznavíš. Díky Tobě jsem byla chvíli šťastná, a tím jsi mi pomohl více, než se většině lidí za život poštěstí, Děkuji Ti za to. Kdykoli mě budeš potřebovat, jsem tady a miluji Tě. (P: 18)

Při překladu vět, do nichž byla vložena citace, jsem také neopomíjela skutečnost, že se jednalo o citaci z autobiografie. Snažila jsem se ji proto zachovat v první osobě jednotného čísla, což ale v některých větách působilo obtíže. Přistupovala jsem tedy často k řešením, která by vyhovovala oběma situacím:

She "felt like Trilby to his Svengali"; she felt as if he had "created" her, that she was totally dependent. (O: 43)

Připadala si „jako Trilby a on byl Svengali“, jako by ji „stvořil“ a ona na něm byla naprosto závislá. (P: 17)

Na tomto příkladu můžeme rovněž pozorovat, že se sloveso z citace mnohdy stalo přísudkem věty, do níž byla citace vložena. Jednalo se tedy o opačný postup reformulace věty než ten, který je popsán výše v kapitole věnované syntaxi.

Někdy byl rozpor mezi větou překládaného textu a větou citace patrnější – tehdy jsem se spoléhala, že čtenář využije především okolního kontextu:

It was a loyal nanny, Powelly, who “supplied the hugs, the comforting, the feeling of human contact, even the love that my mother did not.” (O: 39)

Tou, která „objímala, utěšovala, dodávala pocit lidské blízkosti, a dokonce i lásky, které se mi od matky nedostávalo“, byla věrná chůva Powellyová. (P: 13)

Autor textu také v jednom případě chybně zapisuje jméno Grahamové. S největší pravděpodobností se jedná o překlep, a proto jsem se rozhodla tuto skutečnost v překladu opravit.

*At Vassar and at the University of Chicago, **Katherine** took an interest in left-wing politics, which were very much in the air, but always her sense and her sense of breeding prevented her from taking what seemed like extreme steps. (O: 40)*

*Na Vassaru a Chicagské univerzitě se **Katharine** začala zajímat o tehdy velmi diskutovanou levicovou politiku, ale rozum a výchova jí vždy zabránily podniknout nějaké extrémní kroky. (P: 13–14)*

Závěr

Cílem této práce bylo přeložit vybrané úseky článku *Mrs. Graham*, který David Remnick vydal společně se svými dalšími publicistickými texty v knize *Reporting*. Článek samotný vyšel poprvé v roce 1997 v časopisu *The New Yorker*, při překladu jsem se ale rozhodla pracovat s verzí z roku 2006, která je aktuálnější (konkrétně pak pracuji s elektronickým vydáním z roku 2007). Mým záměrem bylo vytvořit text, který by mohl být publikován v českém nakladatelství, za konkrétní fiktivní médium jsem si pak zvolila nakladatelství Torst. Kromě překladu zahrnuje práce i komentář, kde jsem nejprve provedla překladatelskou analýzu textu, stanovila svou překladatelskou metodu a poté popsala jednotlivé překladatelské problémy a jejich řešení.

Překlad byl pro mě velmi obohacující. Nejednalo se o jednoduchý text a některé úseky se ukázaly být značně náročné, a proto mě velmi potěšilo, že jsem je nakonec dokázala přeložit. Zároveň jsem si mnohokrát obohatila svou anglickou slovní zásobu, jelikož autor často využíval velmi neobvyklého lexika. Dozvěděla jsem se také spoustu nových informací o Katharine Grahamové a její roli v deníku *The Washington Post*.

Při překladu jsem se snažila využít všech teoretických a praktických znalostí, které jsem získala v průběhu studia. Doufám, že se mi podařilo vytvořit funkčně ekvivalentní překlad, který bude pro čtenáře po informační stránce přínosný.

Bibliografie

Primární literatura

REMICK, David, 2007. *Reporting*. New York: Knopf Doubleday Publishing Group, str. 33-47. ISBN 978-0-307-38655-7.

Sekundární literatura

Translatologie a stylistika

ČECHOVÁ, Marie, 2008. *Současná stylistika / Marie Čechová, Marie Krčmová, Eva Minářová*. Praha: Lidové noviny. ISBN 978-80-7106-961-4.

DUŠKOVÁ, Libuše, 2012. *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. 4. vydání. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-2211-0.

GROMOVÁ, Edita, 2009. *Úvod do translatologie*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa. ISBN 978-80-8094-627-2.

JAKOBSON, Roman, 1995. *Poetická funkce*. Jinočany: Nakladatelství H & H. ISBN 80-85787-83-0.

KNITTLOVÁ, Dagmar, et al., 2010. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. ISBN 978-80-244-2428-6.

KUFNEROVÁ, Zlata, 1994. *Překládání a čeština*. Jinočany. ISBN 80-857-8714-8.

LEVÝ, Jiří, 2012. *Umění překladu*. 4., upr. vyd. Praha: Apostrof. ISBN 978-80-87561-15-7.

NORD, Christiane, 1991. *Text analysis in translation: theory, methodology, and didactic application of a model for translation-oriented text analysis*. Amsterdam: Rodopi. ISBN 90-5183-311-3.

POPOVIČ, Anton, 1975. *Teória umeleckého prekladu*. Bratislava: Tatran.

Slovníky, příručky, korpusy

Anglicko-český praktický slovník [online], 2017. verze 6.0. Lingea [cit. 2021-7-28]. Dostupné z: <https://slovníky.lingea.cz/anglicko-cesky>

Cambridge Dictionary [online], 2021. Cambridge University Press [cit. 2021-7-28]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/>

Český národní korpus [online], 2021. Praha: Ústav Českého národního korpusu FF UK [cit. 2021-7-29]. Dostupné z: <https://korpus.cz/>

Internetová jazyková příručka [online], (2008–2021). Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i [cit. 2021-7-29]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/>

Merriam-Webster [online], 2021. Merriam-Webster [cit. 2021-7-28]. Dostupné z: <https://www.merriam-webster.com/>

Oxford Advanced Learner's Dictionary [online], 2021. Oxford University Press [cit. 2021-7-28]. Dostupné z: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

Slovník českých synonym a antonym [online], 2012. Lingea [cit. 2021-7-28]. Dostupné z: <https://www.nechybujte.cz/slovník-ceskych-synonym>

Autobiografie, dějiny, žurnalistika

BERNSTEIN, Carl a Bob WOODWARD, 2002. *Všichni prezidentovi muži*. Praha: BB art. ISBN 80-725-7884-7.

GRAHAM, Katharine, 2018. *Personal History*. London: Hachette UK. ISBN 978-1-474-61026-1.

MAJSTR, Jiří a Stanislav MUNDIL, 1997. *Washington do uzávěrky: prezidenti, novináři, kongresmani*. Praha: Český spisovatel. ISBN 80-202-0626-4.

MEYER, Agnes Elizabeth, 1953. *Out of These Roots: The Autobiography of an American Woman*. Boston: Little, Brown and Company. ISBN 978-7-176-69095-2

OPATRŇY, Josef, 1998. *Amerika v proměnách staletí*. Praha: Libri. ISBN 80-859-8342-7.

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA, 1999. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha: Libri. ISBN 80-859-8376-1.

TINDALL, George Brown, Alena FALTÝSKOVÁ a David E. SHI, 1998. *Dějiny Spojených států amerických*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 80-7106-302-9.

Další zdroje

BERNSTEIN, Carl a Bob WOODWARD, 1974. *All the President's Men*. New York: Simon and Schuster. ISBN 978-0671217815

ČAPEK, Karel, 2021. *Počtení i počteničko*. Praha: Torst. ISBN 978-80-7215-678-8.

REMNICK, David, 1993. *Lenin's Tomb: The Last Days of the Soviet Empire*. New York: Random House. ISBN 978-0670853885

REMNICK, David, 1998. *King of the world: Muhammad Ali and the rise of an American hero*. New York: Random House. ISBN 978-0375500657

REMNICK, David, 2010. *The bridge: the life and rise of Barack Obama*. New York: Knopf. ISBN 978-1400043606

TOPOL, Jáchym, 2018. *Výstup Jižní věží*. Praha: Torst. ISBN 978-80-7215-573-6.

Filmy

Duel Frost/Nixon [Frost/Nixon] [film]. Režie Ron HOWARD. USA/Velká Británie/Francie, 2008.

Všichni prezidentovi muži [All the President's Men] [film]. Režie Alan J. PAKULA. USA, 1976.

Akta Pentagon: Skrytá válka [The Post] [film]. Režie Steven SPIELBERG. USA/Velká Británie, 2017.

Internetové zdroje

A Profitable and Growing Washington Post Doubles Digital Subscriptions, 2016. *Subscription Insider* [online]. [cit. 2021-7-19]. Dostupné z: <https://www.subscriptioninsider.com/monetization/auto-renew-subscription/a-profitable-and-growing-washington-post-doubles-digital-subscriptions>

'But what about the railways ...?' The myth of Britain's gifts to India, 2017. *The Guardian* [online]. [cit. 2021-7-19]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2017/mar/08/india-britain-empire-railways-myths-gifts>

Eurail [online]. [cit. 2021-7-19]. Dostupné z: <https://www.eurail.com/en>

Katharine Graham on being a role model for women and the prospects of a female President. In: Youtube [online]. 30.08.2012 [cit. 2021-7-19] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=zDnhAzoMTCI&ab_channel=CTFORUM. Kanál uživatele CTFORUM.

Knopf Doubleday Day Publishing Group: Imprints [online]. [cit. 2021-7-1]. Dostupné z: knopfdoubleday.com

REMnick, David, 1997. Citizen Kay. *The New Yorker* [online]. [cit. 2021-7-2]. Dostupné z: <https://www.newyorker.com/magazine/1997/01/20/citizen-kay>

The late Katharine Graham on the 25th anniversary of the Watergate scandal. In: Youtube [online]. 12.06.2012 [cit. 2021-7-19] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=kAJf8Sx4c0M&ab_channel=FreedomForum. Kanál uživatele Freedom Forum

The New Yorker: Contributors [online]. [cit. 2021-7-1]. Dostupné z: <https://www.newyorker.com/contributors/david-remnick>

Příloha 1. – výchozí text

Mrs. Graham

In my boyhood as a reporter, I nearly killed the matriarch of the liberal-media conspiracy. This was in 1988, and I had recently been assigned to The Washington Post's bureau in Moscow. In an otherwise blissful spring of journalistic overload, a time when the merest cough in the Kremlin merited front-page attention, it came about that the *Post* and its sister publication, *Newsweek*, were being awarded a plum: an interview with the General Secretary of the Communist Party. Katharine Graham, the General Secretary of the Washington Post Company, and a planeload of senior editors would soon arrive in town to conduct it.

This was not entirely to the good. Great risk was involved, or so one heard. Mrs. Graham—one always referred to her as Mrs. Graham, even in private and at great distances—did not travel in the style of the British Raj, but she was not arriving on a Eurailpass, either. Attention would have to be paid. The cost of failure was incalculable. The legends of correspondents and their varying abilities to cope with a royal visit were countless. There was the Latin-American correspondent for the *Post* who wandered the continent for weeks in advance, arranging hotel suites, hairdressers, and interviews with heads of state from Caracas to Tierra del Fuego. He was quite a success. But there was also a certain Africa-based correspondent who carved his own career coffin by arranging for a balloon safari over the Masai Mara at dawn; just as the sun was glinting off the savanna and the balloon was rising above a herd of grazing giraffes, Mrs. Graham is said to have turned to the correspondent and announced, with a profane burr, “You know, I didn’t travel all the way here to be a fucking tourist.” It is said that the correspondent ended up as a recipe checker in the food section. Perhaps it was true. We in Moscow had neither the time nor the luxury that would allow us to confirm these legends. One did not want to spend the remainder of one’s career taste-testing lima beans.

As is true of any royal visit, there were many logistical problems to be worked out. As the junior man in the bureau, I was given the task of finding the hairdresser. I would not insist that Moscow was short on luxury in those days except to note that I did not so much find a hairdresser as create one. At one of the embassies, I found a young woman who was said to own a blow-dryer and a brush. I rang her up and explained the situation.

Gravely, as if we were negotiating the Treaty of Ghent, I gave her an annotated copy of *Vogue*, a mug shot of Mrs. Graham, and a hundred dollars.

“You’re on,” she said. This was my most important contribution to the interview with the General Secretary of the Communist Party. On the appointed day, I put on my good blue suit, fired up the office Volvo, and proudly drove the hairdresser to Mrs. Graham’s suite at the National Hotel. Apparently, the interview went well. It was featured, with a photograph, in the next day’s edition of *Pravda*. Mrs. Graham looked quite handsome, I thought. A nice full head of hair, and well combed. I felt close to history.

A few days later, I was assigned to show her and her close friend Meg Greenfield, the *Post*’s editorial-page editor, around the city that was then known as Leningrad. Following the lead of my successful colleague the Latin-American correspondent, I tried to schedule every minute of the two days allotted me. The first night’s entertainment was an easy choice: the Kirov Ballet at the Mariinsky Theater. For the second, I went with the upbeat, down-market option: the circus. Mrs. Graham seemed not to mind the nasty benches or the almost very funny clowns. She was in a good mood. The interview had been heady stuff. The General Secretary had “revealed” his plans for a joint United States–Soviet space mission to Mars, and we led the paper with that world beat. At one point, Mrs. Graham asked for ice cream. I got it for her. But then, at intermission, she seemed to tire. As enormous cages and nets were being assembled in the circus ring, she declared, “I think it’s time to go.”

I panicked. My limousine driver had been given strict instructions—and a sizable bribe—to wait outside in case of emergency. This being Russia, however, I could not bet with any confidence against the possibility that he was at this very moment converting his cash into a refreshing liquidity at some local *boîte*. “Sure, we can go,” I ventured, “but the second act has some really great animals.” I began to describe Misha the Bear, who wore skates on his hind paws and played ice hockey.

Mrs. Graham blinked and said, “I think it’s time to go.”

As I began to lead the way down the steps, a bus-size babushka—the usher—fixed me with a hard look and said, “Nel’zya.” Impossible. You can’t go.

It is not usually advisable, or possible, to argue with a Soviet bus, but my priorities were clear. I had visions of that fellow in the balloon, high above the plain, floating into journalistic obscurity, so I did what one cannot ordinarily do with a babushka. I insisted. Then I lied. I told her that this woman, this very important woman, was gravely ill and in need of immediate medical attention. The babushka melted.

“But hurry,” she said. All around was the loud mewling of big cats and small children.

With me in the lead, the three of us walked down a ramp and past what appeared to be a coffin-size box with open slats. I passed the box without incident. So did Meg Greenfield. Then Mrs. Graham started past it. Suddenly, an enormous claw lunged out of the box and toward the innocent calf of the chairman of the Washington Post Company.

To this day, I cannot say what the beast was—a leopard, a cougar, a jaguar—but I can still see its talons not an inch from the hose and flesh of my proprietor. She, too, saw it, felt its heat, and began running for the exit. The car, at least, was waiting and its driver was sober. But what of it? I would be recalled to the home office. I would be lucky to cover high-school softball in Prince William County.

But then Mrs. Graham was laughing. She was flushed, delighted. “My God!” she said, covering her pearls with the tips of her fingers. “That was some circus! I almost rather died!”

Needless to say, for years I regaled all who would listen with my Katharine Graham story. The story, of course, revealed nothing of Mrs. Graham. During that Leningrad trip, the only moment that hinted at something mysterious and human came when we were in a map room at the Hermitage Museum. Mrs. Graham spotted a map of the Aegean and Black Seas and began to talk about a cruise she had taken in the summer of 1963, not long after her husband died. The subject of the cruise seemed to cause her, so many years later, intense pain—pain beyond the loss of her husband. “I never should have gone,” she said. And then nothing more. It was a fleeting, mystifying moment, but a very real one. There was, of course, no way to press the point.

For nearly all *Post* reporters and editors, even those few who ventured to call her Kay, she was the woman who signed our checks, a Queen Mother with a lockjaw voice that

sounded, to us, like money. But those who worked in the *Post's* newsroom knew one infinitely reassuring fact about Mrs. Graham: that at the most important moments of her professional life she did the right thing. She went ahead with the publication of the Pentagon Papers, and she backed her reporters and editors during Watergate, when the Post Company's survival was under threat and the paper was all alone in pursuing the story. In doing so, she and her editor, Ben Bradlee, dragged the *Post* out of the sea of the ordinary and made it great, made it a rival of *The New York Times*. But even this was hard to understand. How could a woman reared in such exquisite privilege—one whose circle of friends, among them Robert McNamara and Henry Kissinger, Lyndon Johnson and Nancy Reagan, rarely widened beyond the most powerful élites of Washington and New York—take such risks?

Her story was not easy to figure out. When a young woman named Deborah Davis published a biography in 1979 called *Katharine the Great*, Mrs. Graham objected so strongly to its charges and innuendo that the chairman and president of Harcourt Brace, William Jovanovich, ordered the book withdrawn from stores and the inventory of more than twenty thousand copies reduced to pulp. "I cannot tell you how pained I am by the circumstances which have caused you, quite unnecessarily, distress and concern," Jovanovich wrote in a cowering letter to Mrs. Graham. "If we should ever meet again, I would like to tell you some of my thoughts on what I have come to recognize as a kind of 'editorial blackmail,' in which persons say that if you reject a work...you are repressing free expression and limiting the truth."

Few suggested that *Katharine the Great* was a first-rate book, or even a solid one—it was flatly written and salted with highly suspect, even paranoid, material—but one had to wonder if Mr. Jovanovich would have done the same for anyone else. There are plenty of lousy biographies in this world, and they languish on musty shelves, ignored—but whole. Jovanovich caved, then pulped. Mrs. Graham, for her part, wrote back to him, "I was full of admiration anyway for what you did and the way you did it." To round out this unlovely episode, Davis finally sued her publisher for libel and breach of contract in 1982 and received a hundred-thousand-dollar settlement. The book has been republished twice by small presses.

Until recently, Katharine Graham, considering her influence, has been almost invisible. She hardly exists in Woodward and Bernstein's books, and she is portrayed in cardboard terms almost everywhere else. An exception is David Halberstam's 1979 book, *The Powers That Be*, which provides a vivid group portrait of the men and women behind the *Post*, CBS, *Time*, and the *Los Angeles Times*.

All that changed with the publication of Katharine Graham's own *Personal History*. This is a surprising piece of work on every level. As far as I know, Katharine Graham had not written much since her early days on the *Post*, when she wrote a magazine column and was the anonymous author of such editorials as "On Being a Horse," "Mixed Drinks," and "Spotted Fever." And yet I don't know of a more complex autobiography by an American business figure, certainly not one that allows such moments of weakness, embarrassment, and pain. There is plenty of material in *Personal History* to satisfy the most obvious expectations—all the familiar episodes of the *Post's* history are replayed, and famous faces bob into sight as if in a capital version of *Grand Hotel*—but more interesting is the degree to which this memoir is a description of the muggy intimacy of the world of Washington and the way one powerful woman learned to live her life there.

For all its glamour and great personages, *Personal History* is a litany of humiliations, incidents in which the memoirist faults herself for lack of judgment, of independence, or of strength. For example, what I could not have known at the Hermitage is that after the suicide of her husband, on August 3, 1963, and the funeral, Mrs. Graham sent her eldest son, Donald, back to his internship at the *Times*, sent her two younger sons, Bill and Steve, back to summer camp, and promptly flew off to Europe to meet her eldest child—her daughter, Lally—and a group of very O.K. friends for the Aegean cruise.

"That decision may have been right for me," she writes, "but it was so wrong for Bill and Steve and even for Don—so wrong that I wonder how I could have made it.... This is, for me, the most painful thing to look back on. It's hard to remake decisions and even harder to rethink non-decisions. Sometimes you don't really decide, you just move forward, and that is what I did—moved forward blindly and mindlessly into a new and unknown life.... In effect [Bill and Steve] lost both parents at once. Up to that time I had been a fairly present mother, attending school functions, driving teams to sports events, trying to be back in the afternoons when the kids got back from school. All that was

mostly over now, though I tried to be with them as much as possible.” This is not the sort of moment one could hope to find in the self-examination of Andrew Carnegie or Colonel McCormick, much less of Bill Gates or Rupert Murdoch.

Graham’s insecurity as a woman, as a publisher, and as a parent has clear and painful origins. So does her imperious carriage. Her beginnings were at once privileged and starved. Even considering the style of rich American families in the early part of the century, her parents, Eugene and Agnes Meyer, seem to have exceeded the norm for emotional reticence. Eugene Meyer was a Jew who might have preferred not to be. “Money, my father’s being Jewish, and sex” were taboo subjects at home. Katharine, born in New York in 1917, was baptized when she was ten to satisfy the Lutheran side of the family; to satisfy the demands of class, the Meyers had their own pew at St. John’s Episcopal Church, on Lafayette Square—“the President’s church.” (Katharine did not seem to realize she was part Jewish until she was at Vassar.) Meyer began his financial career by investing six hundred dollars his father had given him for not smoking until he was twenty-one. By 1906, Meyer had made several million dollars by investing in securities; by 1915, he was worth between forty and sixty million. He was intent, however, on making his mark in public life as well as on the stock exchange. He came to Washington in 1917 as a dollar-a-year man for the Wilson Administration; and, while he was holding a variety of positions on the War Industries Board, the Farm Loan Board, and the Federal Reserve Board, the Meyers became friendly with Bernard Baruch, Oliver Wendell Holmes, Charles Evans Hughes. It was not long before he began looking around town to buy a newspaper.

Katharine’s mother, Agnes Meyer, was descended from Lutheran ministers. She was a woman of inchoate ambition—an ambition that took the shape mainly of ambitious friendships and painfully comic intellectual pretensions. She pursued hard the company of the well-known. When she traveled to Paris, she took up with Brancusi and Rodin and Stein and Satie; she took fencing lessons with Mme. Curie. Later, she developed an infatuation with the work of Thomas Mann and seems to have made endless demands on the author’s time and patience. Mann was once asked whether Agnes was German. He replied, “Oh, yes, very. She is a Valkyrian type with something else—a mixture of Valkyrie and Juno.”

Agnes's ambitions were fuelled by resentment of her station as a wife and mother. (The Meyers had five children, of whom Katharine was the fourth.) "She had not thought about what marriage entailed in the way of relationships to spouse and children," Graham writes. "I'm not sure she was ever really able to. Insofar as she was capable of love, I think she loved my father and us, but she was highly complex, and at times deeply unhappy." In her own memoir, Agnes wrote of rebelling against the responsibilities of marriage; she behaved, she said, "as if the whole world were in a conspiracy to flatten out my personality and cast me into a universal mold called 'woman.'"

Katharine saw her parents only sparingly. Agnes was perennially engaged in writing books-in-progress. When she spoke to her daughter, it was often in the barbed rhythm of insult. Eugene served Agnes breakfast in bed every morning; he ate at the bedside table. Sometimes Katharine glimpsed her parents as they were dressing to go out, or as Agnes was being massaged and manicured in preparation for the evening's entertainment. Even when Katharine was the publisher of the *Post*, David Halberstam writes in *The Powers That Be*, she felt as if she were in her mother's shadow. She once took the time to introduce her friend the architect I. M. Pei to Agnes.

Pei was talking, and Katharine said, "I didn't know that."

"What's surprising about that?" Agnes said. "You've never known anything."

"I can't say I think Mother genuinely loved us," she writes. "Toward the end of her life, I was a success in her eyes, and perhaps that is what she loved. Yet, with all her complexity, I felt closer throughout my early childhood to my mother than to the very distant and rather difficult figure of my father." It was a loyal nanny, Powelly, who "supplied the hugs, the comforting, the feeling of human contact, even the love that my mother did not."

Katharine, by her own account and in the accounts of others, was a tall and awkward girl with a "manly stride," but she was also intelligent, and she absorbed the lessons of her social class well. She attended the Madeira School, in McLean, Virginia, one of the few girls' schools intent on training young women for a career. The founder, Lucy Madeira Wing, believed that God was a woman and tried to mold the girls into "Shavian Fabians," an army wielding its noblesse oblige.

At Vassar and at the University of Chicago, Katherine took an interest in left-wing politics, which were very much in the air, but always her sense and her sense of breeding prevented her from taking what seemed like extreme steps. She rebuffed Norman O. Brown's invitation to join the Communist Party. In England, she lunched with Harold Laski, but then went off to Salzburg to meet her mother, who "treated us to the Hotel Bristol and tickets to the music festival there." While a friend went on to visit the socialist experiment in Moscow, Katharine, on the stern advice of her father, did not. She supported Roosevelt, but her political values were essentially conservative and well within the boundaries of the American upper classes.

Despite Katharine's fear of living out her life alone and unaccomplished, she soon met one of the brightest young men in her Washington circle—Philip Graham, a protégé and clerk of Supreme Court Justice Felix Frankfurter. Graham was from a Florida family whose financial prospects, while far from dire, were a matter of occasional drama. Graham's father had had trouble coming up with the funds to send him to Harvard Law, but managed to do so. Phil stunned Katharine by proposing marriage to her almost instantly, and he followed up the proposal with an insistence that they set out for Florida and a life without family money. His anxiety as a son-in-law was in place before the wedding vows.

From the start, Katharine was dazzled by her husband's intelligence and wit, his ability to light up a room: "He began to liberate me from my family and from the myths they had propagated." But she was resentful as well. For all his seeming irreverence and liberality, Phil Graham was no less domineering than so many other husbands of his day: Always, it was he who decided and I who responded. From the earliest days of our relationship, for instance, I thought that we had friends because of him and were invited because of him. It wasn't until years later that I looked at the downside of all this and realized that, perversely, I had seemed to enjoy the role of doormat wife. For whatever reason, I liked to be dominated and to be the implementer. But although I was thoroughly fascinated and charmed by Phil, I was also slightly resentful, when I thought about it, at feeling such complete dependence on another person.... I didn't think much about it at the time, but this was the beginning of a pattern that I can see now was quite unhealthy. I was expected to perform all the pulling and hauling; Phil gave directions and put the

fun in my life and the children's. Gradually, I became the drudge and, what's more, accepted my role as a kind of second-class citizen. I think this definition of roles deepened as time went on and I became increasingly unsure of myself.

Despite Phil Graham's constant self-flagellation about being the son-in-law of a rich and powerful clan, he did not shy from the advantages for long. Eugene Meyer had bought The Washington Post at auction for eight hundred and twenty-five thousand dollars in 1933, and in 1946 he made Phil its publisher. The Grahams ran their rather expensive household out of Katharine's trust fund; meanwhile, Meyer gave Phil nearly three times as many shares of Post stock as he gave his daughter. "Phil received the larger share of the stock because, as Dad explained to me, no man should be in the position of working for his wife. Curiously, I not only concurred but was in complete accord with this idea."

To get a sense of how momentous were Katharine Graham's two decisions in the nineteen-seventies—on the Pentagon Papers and Watergate—it is crucial to understand just how poorly she had been prepared for such decisions by her family, her legendary husband, and the atmosphere in which she had always lived. These days, the *Post* is usually thought of as the second-best paper in the country, after the *Times*—or, if not the second-best, then at least tied for that honor with *The Wall Street Journal* and, stretching some, the *Los Angeles Times*. Under Phil Graham, the *Post* had a well-respected editorial page and was otherwise a mediocrity; it was not even the best paper in the city. Phil's greatest successes were in business: buying and absorbing the *Times-Herald* in 1954, purchasing *Newsweek* (for a song) in 1961, and making inroads against the dominant paper in town, the *Evening Star* (which folded in 1981).

It is hard to remember now just how far in front the *Times* was after the Second World War. Even before Adolph Ochs bought the paper, in 1896, the *Times* had earned its record for rigor when it went after Boss Tweed. Under Ochs, the *Times* institutionalized the notion of nonpartisan, objective reporting. As a way to solidify this code, Ochs developed the idea of a "paper of record."

Under Philip Graham, the *Post* had no prayer of even pretending to match the standards of the country's best paper. He was simply not interested in the *Times* ideal so much as he was in making the *Post* a player in Washington and, perhaps more, in being a player himself. The *Post* was his instrument, his means of being listened to. In the summer of

1949, there were race riots in Washington over the integration of a city swimming pool. The paper sent out a young reporter named Ben Bradlee to cover what was happening, but Bradlee could barely find his story in the paper: it was buried deep inside, and nearly all mention of race and violence had been excised. Bradlee was incensed, and said so in terms both loud and profane. Graham heard him. “That’s enough, Buster,” he said, and he dragged Bradlee into a meeting with two officials from the Department of the Interior and with Clark Clifford, from the Truman White House. Graham instructed Bradlee to recount what he had seen and heard, and after he had done so the publisher and the three officials worked out a deal: as long as all the city pools were shut down for the time being and would be integrated the following year, the paper would print nothing more of what had happened.

Which is precisely the wrong way to conduct business as the publisher of a newspaper. But that is the way Phil Graham wanted it. And he wanted many things. He wanted Estes Kefauver to head an anticrime commission and told him so, repeatedly, until Kefauver did it. In later years, he wanted to mold the career of his friend Senator Lyndon Johnson. While publisher of the *Post*, he grew so close to LBJ that he wrote speeches for him and advised him on civil rights and key appointments; he even had power of attorney for Johnson and went out and found him a house to buy. At dinner at Joseph Alsop’s one night early in 1961, Graham continually offered political advice to the new President, John Kennedy. “Phil,” Kennedy said, “when you get elected dogcatcher I will listen to you on politics.” But in fact Kennedy had listened to him. Without Graham working as a go-between at the 1960 Democratic Convention, Kennedy might never have picked Johnson as his running mate. When Johnson had announced he was running for President that year, Phil Graham helped write the speech; he even “ended up on his hands and knees, crawling around at the last minute to retrieve one of Lyndon’s contact lenses, which had popped out.” This is a posture unbecoming to a publisher of newspapers. James Reston, who was then a friend of the Grahams and was the most eminent figure at the *Times*, repeatedly declined offers to go to the *Post*. Phil Graham, he said, was “too hot for me, too involved in politics, felt too deeply about people, even his own people on the paper.”

Nor did Phil Graham always have the mettle to stand by his best people. During the McCarthy era, the *Post* acquitted itself well, especially in the reports of Murrey Marder, but when everyone from the *Chicago Tribune* to a two-bit conservative publication entitled *Plain Talk* attacked the *Post* as Washington's *Pravda*, Graham showed dangerous signs of capitulation. At one point, he wanted to fire the highly respected editorial writer Alan Barth, who had dared to defend the right of Earl Browder, the former Secretary General of the Communist Party in America, not to name names before a Senate subcommittee. Graham's mentor, Felix Frankfurter, talked him out of firing Barth, but Graham did print an apologetic note in the paper undermining the original editorial. Graham supported Eisenhower in 1952 and, in the service of that support, censored the work of his greatest star, the cartoonist Herblock, in the last two weeks of the campaign.

In the late nineteen-fifties, Phil Graham's health and behavior also presented increasingly difficult problems—problems that might have been solved with medication, if he had not refused it. He was a manic-depressive. For years, Katharine witnessed her husband's violent mood swings—his periods of heavy drinking, his bizarre behavior, his prolonged depressions. And yet his periods of lucidity and humor, of lively intelligence, were frequent enough to confuse her and delay any sense of reckoning. With time, Katharine was becoming more and more troubled, less and less secure. The two most powerful presences in her life—her mother and her husband—were both clearly suffering from psychological problems, yet Katharine still felt inferior to them. “My mother seemed to undermine so much of what I did, subtly belittling my choices and my activities in light of her greater, more important ones,” she writes. “As for Phil, at the same time that he was building me up, he was tearing me down. As he emerged more on the journalistic and political scenes, I increasingly saw my role as the tail to his kite—and the more I felt overshadowed, the more it became a reality.” Phil Graham began referring to his wife, who by 1952 had given birth to four children, as Porkey; to heighten the joke, he gave her as a present a French butcher-shop head of a pig. “Another habit of his that emerged during those years was that, when we were with friends and I was talking, he would look at me in such a way that I felt I was going on too long and boring people. Gradually, I ceased talking much at all when we were out together.” She “felt like Trilby to his Svengali”; she felt as if he had “created” her, that she was totally dependent.

“Even now I can’t sort out my feelings about this; it’s hard to separate what was a function of Phil’s terrible affliction, which manifested itself only later, and what was more basic. The truth is that I adored him and saw only the positive side of what he was doing for me. I simply didn’t connect my lack of self-confidence with his behavior to me.”

The end of this increasingly painful marriage was prolonged and extremely public. In 1962, Phil Graham met Robin Webb, a young Australian woman who had been working in *Newsweek’s* Paris bureau, and he began appearing with her at *Newsweek* bureaus all over the world. Katharine soon learned of their affair, when she picked up the phone and “heard Phil and Robin talking to each other in words that made the situation plain.”

Not long after Phil left her, Katharine sent him a desperate telegram:

Mascots are for loving helping and listening. You are stuck with me as a mascot repeat mascot. The moment of happiness you gave me is more help than most people are given in a lifetime, Thank you for it. I’m here if you need me and I love you. Phil wrote a letter in return that Katharine rightly describes as “pretty strange”:

Dearest Kay—

One morning when you were despairing I tried to help you by words. I told you how lonely it had been when I had visited my Far Country and how I could not get near enough to help you in your Far Country. And by the words you came near enough for help and I touched you and we went for a walk and were again in life.

I have now gone. Gone not to my Far Country but to my Destiny. It happens to be a beautiful Destiny and I shall be there while it is beautiful and while it is not.

I did not go to help you. I did not go because I did not want to help you. I went because it was my Destiny. And by now “helping” you I believe and I pray I shall *help* you.

Soon Phil began telling his friends that he was going to divorce his wife and marry Robin Webb. He also began making public scenes—once launching into an obscene tirade during a speech, and, on another occasion, punching out a detective at an airport. At one point, President Kennedy dispatched a Presidential plane to get him from Phoenix to Washington. What made the situation even more complicated was the status of the *Post*.

Not only did Phil own the majority of the stock but he also believed that his efforts as publisher entitled him to ownership. To win the paper, Phil employed the most feared lawyer in Washington, Edward Bennett Williams. Katharine knew that her husband and her old way of life were lost to her, but, fearful though she was of confrontation and of Williams, she was determined to fight for the paper.

She did not have to. In the summer of 1963, Phil seemed to be getting better—he was undergoing treatment at a psychiatric center in Maryland—and there was even hope of resuming a normal life at home. On an August afternoon, Phil and Katharine went together to their farm, Glen Welby:

We had lunch on two trays on the back porch at Glen Welby, chatting and listening to some classical records. After lunch, we went upstairs to our bedroom for a nap. After a short while, Phil got up, saying he wanted to lie down in a separate bedroom he sometimes used. Only a few minutes later, there was the earsplitting noise of a gun going off indoors. I bolted out of the room and ran around in a frenzy looking for him. When I opened the door to a downstairs bathroom, I found him.

Phil Graham was forty-eight when he died. His widow was left to confront all the myths and all the insulations that her marriage, her class, and her sex had imposed on her. In middle age and in a state of grief, she suddenly found herself in charge of a newspaper that had yet to show any signs of greatness, and of a group of men who regarded her with, at best, considerable suspicion. In meeting after meeting, in Washington and New York, she was the only woman in the room, and not a self-confident one at that. She had not yet developed the steely mask that would later trouble the sleep of her adjutants. Before making speeches, she shook with terror; in the face of unsettling news, she had the unfortunate habit of breaking down in tears. The pressures were enormous and her preparation for them slight. She had to learn to be a publisher and, what was more, to be a far better publisher than her husband had been. (“One area that, surprisingly, started to shift under my feet was the *Post’s* editorial quality. I hadn’t realized that the *Post* wasn’t perfectly okay.”)

Surrounded by her male editors and executives, Graham could recognize in herself the same reflexes of deference she had learned as a daughter and as a wife. When she suggested to the *Newsweek* editors that it might be a good idea to hire Aline Saarinen, of

the *Times*, to edit the back of the book, they brushed the suggestion off, saying that the closings were too late, that “the physical demands” of the job would be too much. Graham found herself agreeing: Saarinen would not get an offer.

I adopted the assumption of many of my generation that women were intellectually inferior to men, that we were not capable of governing, leading, managing anything but our homes and our children. Once married, we were confined to running houses, providing a smooth atmosphere, dealing with children, supporting our husbands. Pretty soon this kind of thinking—indeed, this kind of life—took its toll: most of us became somehow inferior. We grew less able to keep up with what was happening in the world. In a group we remained largely silent, unable to participate in conversations and discussions. Unfortunately, this incapacity often produced in women—as it did in me—a diffuse way of talking, an inability to be concise, a tendency to ramble, to start at the end and work backwards, to overexplain, to go on for too long, to apologize.

Women traditionally also have suffered—and many still do—from an exaggerated desire to please, a syndrome so instilled in women of my generation that it inhibited my behavior for many years, and in ways still does. Although at the time I didn’t realize what was happening, I was unable to make a decision that might displease those around me. For years, whatever directive I may have issued ended with the phrase “if it’s all right with you.” If I thought I’d done anything to make someone unhappy, I’d agonize. The end result of all this was that many of us, by middle age, arrived at the state we were trying most to avoid: we bored our husbands, who had done their fair share in helping reduce us to this condition, and they wandered off to younger, greener pastures.

Circumstances seemed to conspire in challenging Graham. Some companies thought the *Post* such a potentially profitable property, and Graham such an unlikely figure to run it, that they came to her with offers to buy it. To the surprise of some, she easily warded off the blandishments of Samuel I. Newhouse (once with a somewhat duplicitous Theodore Sorensen as her agent) and the Times-Mirror Company. From the start, she was intent on keeping the paper within the family and eventually passing it on to her children.

But that did not mean she was strong in all things. Phil Graham’s world had been the world of the powerful, and his widow did not want to offend its leading members. At one meeting with LBJ in 1964, in his bedroom, she sat in an armchair while the President lay

down on the bed. “I then talked in terms I had inherited from Phil and in a way I would never have done later—and that embarrasses me now,” she writes. “I told him I had the feeling that he thought my point of view was different from Phil’s, but that in general Phil and I had agreed. I said that, much as I admired and loved President Kennedy, Phil personally had got along with him much better than I had. I also said that I admired the legislation he himself had got passed and was for him and wanted to make sure he knew it.”

On the first great story of her era as publisher—the war in Vietnam—the *Post’s* performance was nearly an embarrassment. While the *Times* and the two wire services, AP and UPI, were infuriating the White House with reporting that showed the contrast between the official statements of the generals and the dire situation in the field, the *Post* could not keep pace.

In 1967, Katharine wrote a letter to Johnson (not quoted in the book) expressing enormous empathy: “These times are so difficult that my heart bleeds for you.... The only thanks you ever seem to receive is a deafening chorus of carping criticism. Unlike Phil, I find it hard to express emotion. I can’t write in the eloquent words he used. But I want you to know I am among the many people in this country who believe in you and are behind you with trust and devotion.”

In 1998, Katharine Graham won a Pulitzer Prize for *Personal History*. Although the Washington Post Company was now in the hands of her son, she remained an active voice and, along with Ben Bradlee, who had retired in 1991, an important symbolic presence for the paper. In July 2001, while Mrs. Graham was attending a media conference in Sun Valley, Idaho, she took a bad fall and, a few days later, died of her injuries. She was eighty-four.

The funeral at the Cathedral Church of Saint Peter and Saint Paul—known to everyone in D.C. as the Cathedral—took place on a broiling, humid morning. More than three thousand people attended, including Vice-President Dick Cheney, the Clintons, Alan Greenspan, Bill Gates, Warren Buffett, the staffs of the *Post* and *Newsweek*, a raft of foreign diplomats, the better part of both houses of Congress, and so on. The sheer volume of political, financial, and media power packed into the Cathedral suggested a scene from an old-fashioned Washington pot-boiler, a novel by Irving Wallace or Fletcher Knebel. The eulogists were the Graham children, Ben Bradlee, Arthur Schlesinger, Jr., Henry Kissinger; the pallbearers included Barry Diller, Vernon Jordan, and Robert McNamara; and among the ushers were Lloyd Cutler, the de la Rentas, Barbara Walters, Mike Nichols, Diane Sawyer, and Bob Woodward. Even the presiding clergy, an Episcopal priest, was a “notable”: Senator John Danforth of Missouri. With the Cathedral filled, and the service about to start, one heard from the back the frantic footfalls of two New York worthies insistently making their way to the front: the financier Ron Perelman and his wife, the actress Ellen Barkin. Yo-Yo Ma played a Bach allemande, and the National Symphony Orchestra, along with the Kennedy Center Opera House Orchestra Brass Ensemble, performed works of Respighi, Gabrieli, and Handel. Mrs. Graham’s coffin was carried down the long aisle in a processional as decorous as any royal funeral.

In the years after, newspaper proprietors and editors have faced a range of new challenges. The Internet promises to increase the readership of the *Post*, but the problem of earning money from the Web, as the traditional paper’s circulation declines, remains a riddle. Editors are now faced with far more criticism and transparency (which is to the

good), but also a government prepared to shut out, attack, and even prosecute honest reporters (which is unambiguously dangerous). At Gannett, Knight Ridder, the Tribune Company, and the networks, the demand for unreasonable profits is undermining the quality of American journalism. During Watergate, Katharine Graham was prepared not only to publish and support her reporters but also to protect them by every means available to her. Her values, as well as her courage, seem increasingly endangered.